

**POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V
PRAZE**

Fakulta bezpečnostně právní
Katedra soukromoprávních disciplín

**Zánik manželství a problematika vyživovací
povinnosti**

Bakalářská práce

Termination of marriage and the problematic of maintenance
obligation

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE
JUDr. Miroslav DUDA

AUTOR PRÁCE
Kristýna SMRČKOVÁ

PRAHA
2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne 10. 3. 2023

Kristýna Smrčková

ANOTACE

Bakalářská práce se zabývá problematikou vyživovací povinnosti v souvislosti se zánikem manželství. K zajištění komplexního pochopení problematiky je první část práce věnována manželství obecně. Druhá část práce se zabývá zánikem manželství a jeho druhy, společně se zmíněním tématu rodičovské odpovědnosti. Díky tomu bylo možné přímo navázat na třetí část práce, která pojednává o vyživovací povinnosti, o jejích druzích, historii, zániku, či důsledcích neplnění. Součástí práce jsou i tabulky porovnávající aktuálně platnou a již neplatnou právní úpravu s problematikou spojenou. Závěr je tvořen úvahami de lege ferenda, které pojednávají o sankčním výživném a o celkové výši výživného.

KLÍČOVÁ SLOVA

manželství * vyživovací povinnost * zánik manželství * rodinné právo * rozvod * zanedbání povinné výživy * rodičovská odpovědnost

ANNOTATION

The Bachelor thesis deals with the issue of maintenance obligations in connection with the dissolution of marriage. To ensure a comprehensive understanding of the issue, the first part of the work is devoted to marriage in general. In the second part, the thesis deals with the demise of marriage and its types together with mention of the topic of parental responsibility. This made it possible to link directly to the third part of the work, which deals with maintenance obligations, their types, history, extinction, or the consequences of non-compliance. The work also includes tables comparing the currently valid and no longer valid legislation with the issue involved. The conclusion is made up of de lege ferenda considerations dealing with punitive alimony and the total amount of alimony.

KEYWORDS

marriage * maintenance obligation * termination of marriage * family law * divorce * malpractice in compulsory nutrition * parental responsibility

Obsah

Úvod	6
1 Manželství	8
1.1. Způsobilost k uzavření manželství.....	9
1.2. Práva a povinnosti manželů.....	11
1.3. Právní následky vad manželství.....	12
2 Zánik manželství a jeho důvody	14
2.1. Smrt manžela	14
2.2. Změna pohlaví	14
2.3. Rozvod	15
2.3.1. Rozvod bez zjišťování příčin rozvratu	16
2.3.2. Rozvod se zjišťováním příčin rozvratu	17
2.3.3. Výkon rodičovské odpovědnosti po rozvodu manželství.....	18
2.4. Další následky zániku manželství	20
3 Vyživovací povinnost	23
3.1. Pojem výživné a jeho vznik.....	23
3.1.1. Stejná životní úroveň x slušná, přiměřená a nutná výživa	25
3.2. Historie vyživovací povinnosti.....	26
3.3. Druhy výživného související se zánikem manželství	28
3.3.1. Vyživovací povinnost mezi manželi	28
3.3.2. Vyživovací povinnost mezi bývalými manželi	30
3.3.2.1. Podmínky vyživovací povinnosti	31
3.3.3. Výživné z pozůstalosti	33
3.3.4. Vyživovací povinnost mezi rodiči a dětmi	34
3.3.4.1. Výše výživného	36
3.3.4.2. Úroky z prodlení peněžitého výživného	39
3.3.4.3. Náhradní výživné.....	40
3.3.4.4. Změna poměrů.....	41
3.4. Zánik vyživovací povinnosti	41
3.5. Důsledky neplnění vyživovací povinnosti	42
3.5.1. Trestněprávní důsledky	43
3.5.2. Občanskoprávní důsledky.....	46
3.6. Průběh řízení o výživném.....	47

4	Úvahy de lege ferenda.....	51
5	Závěr	53
6	Seznam tabulek	55
7	Použitá literatura	56

Úvod

V dnešní době je rozvod manželství mnohem jednodušší, než tomu bylo historicky. V minulosti například církev rozvody manželství vůbec nepřipouštěla. Proto také četnost rozvodovosti v současnosti stoupá.

Velmi se mi líbí španělské slovo „esposas“, které nese dva významy. První je „manželka“ a druhý je „pouta“, což je velmi vystihující.¹ Manželství je totiž velký závazek, který si mnoho jedinců neuvědomuje. Myslím si, že mnoho lidí vstupuje do manželství s vidinou lásky a bohužel nepřemýšlí také o možných stinných stránkách tohoto závazku. Jakmile se vyskytne prvních pár problémů či hádek, již nejsou ochotni na manželství dále pracovat a udržet ho. Stejně jako věci, tak i vztahy se staly spotřebním zbožím. Lidé přistupují k věcem stejně, jako přistupují k manželství, dříve byli ochotni věc, která se jim rozbila opravit. Dnes si koupí věc novou. K tomu se pojí i myšlenka lehké nahraditelnosti partnera. V současnosti je díky sociálním sítím mnohem jednodušší poznat nové lidi takřka během pár kliknutí, i to však být jeden z důvodů zvýšené rozvodovosti. Zároveň být svobodnou matkou, nebo být rozvedená/rozvedený, je v dnešní době běžným společenským statutem, který byl v minulosti odsuzován.

Jestliže manželství, kde dojde k založení rodiny, zanikne, je nutné brát v úvahu možné komplikace a problémy které bude nutné následně řešit. Ty nejchoulostivější se bohužel většinou týkají otázek dětí, úpravy styku s nimi a výživného.

Téma zániku manželství a vyživovací povinnosti jsem si vybrala z důvodu mých osobně prožitých zkušeností s touto problematikou, kdy jsem vystupovala v roli nezaopatřeného dítěte. Když se zamyslím nad svým případem, či případy z okolí, často není otázka nezaopatřených dětí řešena spravedlivým a citlivým přístupem. Vidím to tak zejména z hlediska výživného. Právě proto jsem se chtěla těmito problémy hlouběji zabývat a ve své práci jsem se na téma dětí zaměřila.

¹ *Esposa překlad z španělštiny do češtiny*. Seznam Slovník [online]. Copyright © 1996 [cit. 27.02.2023]. Dostupné z: https://slovník.seznam.cz/preklad/spanelsky_cesky/esposa

Pro vypracování této práce jsem využívala jak knižních, tak internetových zdrojů. Jelikož je téma řešeno z právního hlediska, hlavními zdroji jsou také právní předpisy, z největší části zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, a samozřejmě je také využívání soudní judikatury.

Svou práci jsem rozdělila do čtyř hlavních kapitol. První kapitola je zaměřena obecně na právní úpravu manželství. Jsou zde blíže popsány podmínky, za kterých není uzavření manželství možné, práva a povinnosti která manželům po uzavření manželství vznikají a jsou zde i blíže specifikovány pojmy jako neplatné či zdánlivé manželství.

Ve druhé kapitole se dočteme o zániku manželství. Manželství není možné ukončit pouze rozvodem, kterému je věnován největší prostor z důvodu jeho právní složitosti v souvislosti s procesem, existují ale i další způsoby zániku, které jsou v práci uvedeny a které nejsou tak právně složité – zánik manželství smrtí manžela a změnou pohlaví.

Třetí, nejrozsáhlejší kapitola pojednává o vyživovací povinnosti, která na téma druhé kapitoly navazuje, jelikož s ním úzce souvisí. Dozvíme se zde o druhých výživného, které jsem zaměřila převážně na výživné přímo spojené se zánikem manželství, proto v práci není blíže specifikována vyživovací povinnost např. mezi ostatními příbuznými, či vyživovací povinnost dětí k rodičům. Dále zjistíme informace o historii vyživovací povinnosti prostřednictvím právních předpisů, které byly v minulosti ve spojitosti s vyživovací povinností využívány. Následně se seznámíme s problematikou zániku vyživovací povinnosti, s procesním průběhem řízení o výživném a s důsledky neplnění výživného z pohledu jak občanskoprávního, tak trestněprávního.

V poslední kapitole uvádím úvahy de lege ferenda po prostudování aktuální právní úpravy. V těchto úvahách jsem se zamyslela nad sankčním výživným a nad celkovou výší výživného určeného pro dítě.

1 Manželství

Na úvod je třeba vysvětlení pojmu manželství a případných náležitostí, které se k tomuto tématu pojí. A to z důvodu, abychom mohli dále plynule navazovat na téma zániku manželství a s ním úzce související téma vyživovací povinnosti.

Dle § 655 zákona č. 89/2012 Sb. lze manželství definovat jako „*trvalý svazek muže a ženy vzniklý způsobem, který stanoví tento zákon*“.²

Na rozdíl od minulé právní úpravy, dle dříve platného zákona o rodině, kdy nebylo rodinné právo zakotveno v občanském zákoníku (dále jen NOZ), se již nejedná o společenství muže a ženy, ale o svazek.³ Označení společenství se nyní vyskytuje u registrovaného partnerství, které je definováno právě jako „*trvalé společenství dvou osob stejného pohlaví*“.⁴

Zde můžeme vidět, kromě pojmů společenství a svazek i další velký rozdíl, který bych ráda vyzdvihla, a to ten, že jak výše uvádím, manželství je uzavíráno vždy mezi mužem a ženou. Naopak registrované partnerství mezi osobami stejného pohlaví. To znamená, že v naší aktuálně platné právní úpravě není možné uzavření manželství mezi osobami stejného pohlaví.

V současnosti se velmi spekuluje o návrhu změny NOZ v souvislosti s možností manželství i pro homosexuální páry. Jde zde především o tu skutečnost, že registrované partnerství nám nezaručuje stejná práva jako uzavření manželství v souvislosti s rodinnou péčí, či společným jměním.⁵ Je velmi diskutabilní, jestli by k této změně mělo dojít. Homosexuální páry samozřejmě mají nárok na stejná práva a povinnosti jako jedinci v manželském svazku, avšak už zákon 946/1811 Sb., nám říkal, že se v manželství jedná o dvě osoby různého

² § 655 zákona č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník* v posledním znění

³ ŠEVČÍK, Ludvík. *Vyznejte se v rodinném právu: vybrané kapitoly z nového občanského zákoníku*. Brno: BizBooks, 2014. ISBN 978-80-265-0221-0. Str. 7.

⁴ § 1 zákona č. 115/2006 Sb., *o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů* v posledním znění

⁵ *Poslanci znovu navrhují svatby homosexuálů. Zákon bych vetoval, oznámil Zeman*. Zprávy - Aktuálně.cz [online]. [cit. 09. 02. 2023]. Dostupné

z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/homosexualove-by-podle-novely-mohli-uzavirat-manzelstvi-od-p/r~c55d83dce64d11ecbe29ac1f6b220ee8/>

pohlaví nikoli stejného.⁶ Hlavní problém vidím v otázce pojmu manželství v souvislosti s páry stejného pohlaví. Bylo by lepším řešením využívat pro tyto páry jiný název než historicky zarytý pojem manželství.

NOZ nám udává také hlavní účel manželství. Přesněji důvod, za kterým je manželství uzavíráno. Říká nám, že „*hlavním účelem manželství je založení rodiny, řádná výchova dětí a vzájemná podpora a pomoc*“.⁷ Ve vztahu k rodině je důležité zmínit paragraf § 690, který pojednává o uspokojování potřeb rodiny, kdy oba z manželů musí přispívat podle svých individuálních možností jak majetkovým zabezpečením, tak péčí o rodinu i její další členy.⁸

Aby bylo manželství možné uzavřít, je nutné splnění určitých předpokladů. Mezi předpoklady pro uzavření manželství řadíme předpoklady osobní, například neexistence překážek na straně snoubenců. Dále náležitosti sňatečného projevu vůle, tento projev musí být svobodný a úplný, a náležitosti procedury neboli formální náležitosti.

Právní úprava manželství je založena na zásadě dobrovolnosti, monogamie, trvalosti, rovnosti, autonomie vůle, solidarity, ochraně slabší strany a rozlučitelnosti.⁹

1.1. Způsobilost k uzavření manželství

Existují zákonné překážky vyplývající z NOZ, které manželům mohou v uzavření manželství bránit. Jedna z velmi významných překážek se týká zletilosti a svéprávnosti obou osob manželů. Existuje však výjimka, kdy soud ve velmi mimořádných případech u nezletilého uzavření manželství povolí. Podmínkou je v tomto případě dosažený věk šestnácti let.

Jak je výše zmíněno, manželství je založeno na mnoha zásadách. Nyní konkrétně myslím zásadu monogamie, se kterou souvisí skutečnost, že není

⁶ § 44 zákona č. 946/1811 Sb., *obecný zákoník občanský* v minulém znění

⁷ § 655 zákona č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník* v posledním znění

⁸ § 690 zákona č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník* v posledním znění

⁹ HRUŠÁKOVÁ, Milana, Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ a Lenka WESTPHALOVÁ. *Rodinné právo. 2. vydání*. V Praze: C.H. Beck, 2017. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-644-9. Str. 45.

možné uzavřít více manželství současně. To i v případě, že je jedna z osob pouze v registrovaném partnerství, a ne přímo v manželském svazku. Uzavření není možné ani v případě, kdy by stále trvající manželství či registrované partnerství bylo uzavřeno v zahraničí.¹⁰ Tato skutečnost je trestně zakotvena v zákoníku č. 40/2009 Sb., který nám v § 194 říká, že „*kdo za trvání svého manželství uzavře manželství jiné, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta. Stejně bude potrestán, kdo uzavře manželství s osobou, která je v manželství jiném.*“¹¹

Problém rovněž nastává, jestliže by manželství bylo uzavřeno mezi rodinnými příslušníky, tzn. mezi sourozenci, předky nebo potomky, a to i v případě osvojení. Stejně tak je nemožné vstoupit do manželství v případě poručníka a poručenice nebo mezi nezletilým dítětem a osobou, do jejíž péče bylo dítě svěřeno.

Jestliže by byla jedna z těchto překážek naplněna pak by nebyl vznik manželského svazku možný.¹²

Na skutečnost, že existují určité překážky v manželství, bylo myšleno již v obecném zákoníku občanském. Jako úsměvný můžeme označit § 48, který nám říkal, že „zuřiví, šílení, blbí a nedospělí nemohou učiniti platnou manželskou smlouvu“, takový paragraf bychom v naší aktuální právní úpravě jen těžko hledali.¹³ Tento paragraf náležel do překážek manželství z důvodu nedostatku mohoucnosti k přivolení, kde bylo pojednáváno i o dalších důvodech, jako je nedostatek svéprávnosti, nutných příjmů či nedostatek ve svolení k sňatku. V dalších paragrafech byly upraveny záležitosti pojednávající o nedostacích ve skutečném přivolení, které nesmělo být vynuceno bázní, prohlášeno nesvéprávným, či v omylu. Bylo také myšleno na situaci prohlášení manželství neplatným za předpokladu, že by se manžel dozvěděl, že jeho manželka očekává dítě s jiným mužem.¹⁴

Dále řešil nedostatky mohoucnosti k účelu, které zahrnovaly mohoucnosti tělesné, které by mohly být překážkou ve vykonávání manželských povinností.

¹⁰ § 671 - § 674 zákona č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník* v posledním znění

¹¹ § 194 zákona č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* v posledním znění

¹² § 675 - § 676 zákona č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník* v posledním znění

¹³ § 48 zákona č. 946/1811 Sb., *obecný zákoník občanský* v posledním znění

¹⁴ § 49–59 zákona č. 946/1811 Sb., *obecný zákoník občanský* v minulém znění

Zahrnoval i překážku různosti náboženství, příbuzenství, švagrovství či případ, kdy by muž či žena již v jednom manželském svazku byli. Zajímavé jsou paragrafy týkající se cizoložství, kdy by bylo manželství prohlášeno za neplatné, a paragrafy o zavraždění manžela, a to i v případě pouhého plánování jeho zavraždění, aby druhý z manželů mohl uskutečnit sňatek s jiným.¹⁵ Jako poslední nedostatek, pro který by manželství nemohlo vzniknout, byl nedostatek v podstatných obřadnostech, který zahrnoval ohlášku a slavnostní prohlášení.¹⁶

1.2. Práva a povinnosti manželů

Se vznikem jakéhokoliv právního vztahu se vždy pojí určitá práva a povinnosti, jinak tomu není ani v případě vzniku manželství. Práva a povinnosti manželů dělíme na přirozená práva, kam řadíme právo člověka na rodinný život dle své vlastní volby, povinnost úcty či povinnost respektovat navzájem svoji důstojnost.¹⁷ Toto právo je zakotveno již v Listině základních práv a svobod, která nám říká, že „*lidé jsou svobodní a rovní v důstojnosti i v právech.*“¹⁸

Dále sem řadíme práva a povinnosti statusová, kde jde především kromě jiných o právo na rozvod manželství.

Mnoho povinností a práv řadíme do skupiny závazkových, vznikají buďto způsobem ex lege či na základě smluv. Jako příklad závazkových práv a povinností vzniklých způsobem ex lege můžeme uvést vzájemnou vyživovací povinnost mezi manželi. Naopak příkladem práv vzniklých na základě smluv může být uzavření předmanželské smlouvy.

V návaznosti na výše uvedené existuje i další dělení práv a povinností manželů, a to na práva a povinnosti osobní a majetková. Mezi osobní řadíme povinnost věrnosti či vytváření zdravého rodinného prostředí. Jako příklad

¹⁵ § 60–68 zákona č. 946/1811 Sb., *obecný zákoník občanský* v minulém znění

¹⁶ § 69 zákona č. 946/1811 Sb., *obecný zákoník občanský* v minulém znění

¹⁷ HRUŠÁKOVÁ, Milana, Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ a Lenka WESTPHALOVÁ. *Rodinné právo. 2. vydání*. V Praze: C.H. Beck, 2017. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-644-9. Str. 65.

¹⁸ Článek 1 Ústavního zákona č. 2/1993 Sb., *Listina základních práv a svobod* v posledním znění

majetkových práv manželů je možno uvést společné jmění manželů či obvyklé vybavení rodinné domácnosti.¹⁹

1.3. Právní následky vad manželství

Mohou nastat situace, kdy manželství trpí právními vadami. První z možných případů, které mohou nastat je, že vůbec nedojde k uzavření svazku. Ve druhém případě je manželství prohlášeno za neplatné. Může se jednat o vady nebo pochybení zásadní povahy či vady významné, ale nikoli nejpodstatnější.

Jestliže nastalo pochybení zásadní povahy, tzn., že nebyla splněna jedna nebo více náležitostí, které jsou podstatné pro vznik manželství, jedná se o manželství zdánlivé. Zdánlivé z toho důvodu, jak už z názvu vyplývá, že ačkoli vše naznačuje tomu, že manželství vzniklo, k jeho uzavření ve skutečnosti nedošlo. Příkladem naplnění právní vady manželství může být situace, kdy nedojde ke sňatečnému prohlášení, a to z jakéhokoliv důvodu.

Manželství neplatné na rozdíl od manželství zdánlivého vznikne, ale je později prohlášeno za neplatné.

U manželství zdánlivého nastalo pochybení zcela zásadní povahy, nenastaly náležitosti, které jsou právně důležité pro vznik manželství, např. jestliže nebylo uskutečněno souhlasné sňatečné prohlášení, a to z jakéhokoliv důvodu. Manželství v tomto případě nikdy nevzniklo, přestože se mohlo zdát, že bylo řádně uzavřeno.

Jestliže nastaly vady významné, ale nikoli nejpodstatnější, je manželství prohlášeno za neplatné. Manželství může být prohlášeno za neplatné, jestliže má nedostatky buďto v jednom nebo v obou z osob manželů, např. snoubenci nebyli plně svéprávní, nebo ve sňatečném prohlášení, které nebylo vysloveno, či bylo vysloveno z donucení.²⁰

¹⁹ HRUŠÁKOVÁ, Milana, Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ a Lenka WESTPHALOVÁ. *Rodinné právo. 2. vydání*. V Praze: C.H. Beck, 2017. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-644-9. Str. 65.

²⁰ ZUKLÍNOVÁ, M., DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J. a kol: *Občanské právo hmotné. Svazek 2. Díl druhý: Rodinné právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016. ISBN 978-80-7478-937-3. Str. 33-35.

Tabulka 1: Srovnání zdánlivého manželství s předešlou právní úpravou

§ 677 zákona č. 89/2012 Sb. Nový občanský zákoník	§ 17a zákona č. 94/1963 Sb. Zákon o rodině (již neplatný)
„(1) Manželství nevznikne, pokud alespoň u jedné z osob, které hodlaly uzavřít manželství, nebyly u projevu vůle o vstupu do manželství nebo ve sňatečném obřadu nebo v souvislosti s ním splněny takové náležitosti, na jejichž splnění jejichž splnění je k tomu, aby manželství vzniklo, nutné bezvýhradně trvat.“	„(1) Manželství nevznikne, jestliže muž nebo žena byli k prohlášení o uzavření manželství donuceni fyzickým násilím. (2) Manželství nevznikne, jestliže bylo uzavřeno nezletilým mladším šestnácti let. (3) Manželství nevznikne, jestliže nebyly dodrženy podmínky uvedené v § 4b odst. 2 a § 9.“

Zdroj: SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a Jana SVEJKOVSKÁ. *Nový občanský zákoník: srovnání nové a současné úpravy občanského práva*. [Praha]: C.H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-423-0. Str. 165–166.

Ve výše uvedené tabulce vidíme rozdíly mezi současnou a minulou právní úpravou zdánlivého manželství. V současné úpravě na rozdíl od minulé již nejsou důvody, pro které je manželství považováno za zdánlivé konkrétně vymezeny, tak jako tomu bylo v zákoně č. 94/1963 Sb. V současné právní úpravě na rozdíl od minulé máme navíc i odstavec týkající se prohlášení manželství za zdánlivé v případě církevního sňatku, ten v minulé právní úpravě nebyl.

V právní úpravě týkající se neplatného manželství se neobjevují ve srovnání se současnou a minulou žádné větší rozdíly.²¹

²¹ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a Jana SVEJKOVSKÁ. *Nový občanský zákoník: srovnání nové a současné úpravy občanského práva*. [Praha]: C.H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-423-0. Str. 167.

2 Zánik manželství a jeho důvody

V další kapitole se budu věnovat způsobům zániku manželství, které jsou stanoveny v naší aktuálně platné právní úpravě.

Dle NOZ „*manželství zaniká jen z důvodů stanovených zákonem*“²². Zánik manželství je možný třemi základními způsoby – smrtí, změnou pohlaví nebo rozvodem.

2.1. Smrt manžela

V mnoha případech, jestliže již předtím nenastal jiný z důvodů zániku manželství, je ukončen tento svazek smrtí jednoho z manželů, jelikož ve chvíli smrti zanikne právní osobnost manžela.

Zákonem jsou upraveny i situace, kdy je manžel prohlášen za mrtvého nebo nezvěstného.

V prvním případě, kdy se stane, že je manžel prohlášen za mrtvého, tzn., nemůžeme zjistit ani potvrdit jeho totožnost, je určen den jeho smrti. K zániku manželského svazku dojde právě tímto dnem. Avšak zjistíme-li později, že je manžel naživu, k opětovnému obnovení manželství již nedojde.

Ve druhém případě, u prohlášení manžela nezvěstným, manželství nezaniká, tzn., nemá na manželský svazek a jeho případný zánik žádný vliv.²³

2.2. Změna pohlaví

Dalším druhem zániku manželství je změna pohlaví. V České republice sice není možná změna pohlaví v případě, že osoba, která chce tento zákrok podstoupit je v manželském svazku či v registrovaném partnerství. NOZ však upravuje i tento způsob zániku manželství pro případy podstoupení zákroku

²² § 754 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník* v posledním znění

²³ ZUKLÍNOVÁ, M., DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J. a kol: *Občanské právo hmotné. Svazek 2. Díl druhý: Rodinné právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016. ISBN 978-80-7478-937-3. Str. 42.

v zahraničí.²⁴ Dle NOZ „změna pohlaví nemá vliv na osobní stav člověka, ani na jeho osobní a majetkové poměry; manželství nebo registrované partnerství však zaniká.“²⁵

Ohledně společných dětí a majetkového vypořádání platí obdobná práva a povinnosti jako je tomu u rozvedených manželů. Soud rozhoduje o péči o společné děti.²⁶

2.3. Rozvod

Posledním nejvíce složitým druhem zániku manželství, kterému je z tohoto důvodu věnován největší prostor, je zánik manželského svazku rozvodem. K rozvodu manželství dochází, je-li potvrzeno, že je hluboce, trvale a nenapravitelně rozvráceno a již není žádným způsobem možné, že by mohlo dojít k jeho obnovení. Nesplňuje tedy celkový účel manželství jako je výchova dětí, intimní život a finanční hospodaření jedinců tvořící manželský svazek.

K výše zmíněnému můžeme jako příklad uvést soudní rozhodnutí 8 C 126/2022-11, kde spolu účastníci nežijí ve společné domácnosti, finančně nehospodaří, intimně se nestýkají a v manželství nebyly žádné děti. Z tohoto důvodu manželství již neplní žádnou ze svých funkcí. Z okolností a jednání účastníků před soudem bylo zřejmé, že jsou odlišných povah a svazek je nenapravitelně a trvale rozvrácen bez možnosti jeho obnovení. Manželé v tomto případě měli vyřešené vzájemné majetkové vztahy a oba s rozvodem manželství souhlasili. Z těchto důvodů soud neměl žádný problém s rozvedením manželů.²⁷

²⁴ HRUŠÁKOVÁ, Milana, Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ a Lenka WESTPHALOVÁ. *Rodinné právo. 2. vydání*. V Praze: C.H. Beck, 2017. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-644-9. Str. 108.

²⁵ § 29 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník* v posledním znění

²⁶ Tamtéž

²⁷ Rozsudek Okresního soudu v Plzni-sever ze dne 14. 6. 2022, sp. zn. 8 C 126/2022-11.

Jestliže by však manželé měli společné nezletilé dítě, je vždy nutné před uskutečněním rozvodu vyřešit otázku určení výše výživného společně s určením poměrů dítěte.²⁸

Existují dva možné způsoby rozvodu. Rozvod sporný, kdy se zjišťují možné příčiny rozvratu manželství, nebo nesporný, který může být uskutečněn v případě splnění určitých podmínek. Nesporný rozvod je opakem rozvodu sporného a nezkoumají se zde příčiny rozvratu manželství.²⁹

2.3.1. Rozvod bez zjišťování příčin rozvratu

Rozvod bez zjišťování příčin rozvratu, je tím nejrychlejším typem rozvodu dle NOZ a soud se v tomto případě nepokouší zjistit, jaké příčiny vedly manžele k tomuto rozhodnutí.

Avšak, jak jsem uvedla výše, je zapotřebí, aby ze strany manželů bylo splněno několik podmínek. Podmínky musí být splněny současně. Jestliže by pouze jedna z podmínek, které budu dále uvádět, nebyla splněna, nebyl by rozvod manželství tímto způsobem možný.

První podmínkou, pro rozvod manželství bez zjišťování příčin rozvratu je ta, že oba manželé musí s rozvodem souhlasit. Návrh na rozvod může podat kterýkoliv z manželů. Druhý z manželů, který návrh nepodal, se k němu musí okamžikem zahájení rozvodového řízení připojit tzv. společným návrhem manželů. Připojit se může také v průběhu již běžícího řízení. Svůj souhlas může kdykoliv v průběhu řízení stáhnout. Tím pádem by se z rozvodu bez zjišťování příčin rozvratu stal rozvod se zjišťováním příčin rozvratu.

Další podmínka, která musí být naplněna je, že manželství musí trvat ke dni zahájení rozvodového řízení alespoň jeden rok. Touto podmínkou se zákonodárce snaží zamezit bezhlavým rozhodnutím v ukončování manželství. Manželství je

²⁸ *Návrh na zahájení řízení o určení výživného* [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2022 [cit. 08. 02. 2023]. Dostupné z: <https://vyzivne.justice.cz/navrh-na-urceni-vyzivneho/>

²⁹ ŠEVČÍK, Ludvík. *Vyznejte se v rodinném právu: vybrané kapitoly z nového občanského zákoníku*. Brno: BizBooks, 2014. ISBN 978-80-265-0221-0. Str. 29-30.

samozřejmě možné ukončit i v době trvání kratší než jeden rok. Avšak podmínka pro rozvod bez zjišťování příčin rozvratu by nebyla naplněna, a proto by soud musel přistoupit na způsob rozvodu manželství se zjišťováním příčin rozvratu.

Současně musí být manželé schopni uzavřít dohody týkající se nezletilých dětí. Zde konkrétně ještě před samotným začátkem rozvodového řízení. Také musí být uzavřena dohoda o majetkových poměrech, jakým způsobem se majetek vypořádá.

Kromě výše uvedeného manželé potvrzují, že spolu delší časový úsek, jak půl roku nežijí ve společné domácnosti.

2.3.2. Rozvod se zjišťováním příčin rozvratu

U rozvodu se zjišťováním příčin rozvratu před soudem prokazujeme skutečnosti, které k rozvratu vedly. Mezi časté příčiny uváděné u soudu bývá nevěra, rozdílné povahové vlastnosti či zájmy, jiné výchovné metody, agresivita, finanční problémy nebo alkoholismus.³⁰

V některých případech se stává, že i přes to, že je manželství rozvráceno soud k rozvodu manželství nepřistoupí. Typicky se jedná o tzv. proti-tvrdoštní klauzule, které jsou v případě rozvodu manželství dvě.

Rozvod manželství soud nepovolí v případě, že manželé pečují o fyzicky či psychicky postižené, nezletilé dítě a má se za to, že dítě bude v manželském svazku jeho rodičů zajištěno lépe než v případě výlučné péče pouze jednoho z jeho rodičů.

Dalším důvodem pro to, aby soud rozhodl, že manželství nemůže být rozvráceno, je případ, že by rozvod způsobil zvláště závažnou újmu tomu z manželů, který se velikostí podílu na rozvratu manželství převážně nepodílel. Avšak je tu ještě podmínka mimořádné okolnosti, která musí nasvědčovat tomu, že by manželství mělo být zachováno. Jediným důvodem, proč by tato proti-

³⁰ MENCNEROVÁ, Kateřina. *Rozvod manželství*. V Praze: C.H. Beck, 2020. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-796-5. Str. 17-20.

tvrdostní klauzule nemohla být použita je v případě, že spolu manželé nežijí déle, jak tři roky.³¹ „Manželé spolu nežijí, netvoří-li manželské či rodinné společenství, bez ohledu na to, zda mají, popřípadě vedou rodinnou domácnost, s tím, že alespoň jeden z manželů manželské společenství zjevně obnovit nechce“.³²

V roce 2021 byl celkový počet rozvodů 21 107 případů. Mezi nejčastějšími příčinami rozvratu převažuje rozdíl povah, názorů, a to u necelých 51 % žen a 50 % mužů. U 35 % žen a necelých 37 % mužů se soudu nepodařilo zjistit zavinění. V nejmenším měřítku se jako příčina uvádí sexuální neshody, pouze v 0,07 % případů, a to jak u mužů, tak u žen.³³

2.3.3. Výkon rodičovské odpovědnosti po rozvodu manželství

Jelikož je mým úmyslem se v práci věnovat výživnému souvisejícímu se zánikem manželství a nejproblematictější a nejchoulostivější je v této oblasti právě určení péče o dítě, je vhodné zmínit, jakým způsobem je rodičovská odpovědnost po rozvodu manželství řešena. Samozřejmě to není jediný problém, který je třeba v souvislosti se zánikem manželství řešit. Avšak záležitosti radící se např. ke společnému jmění manželů nejsou hlavním tématem této práce.

Rodičovská odpovědnost obecně znamená odpovědnost rodiče za dítě. Řadí se k ní, jak nutnost nést následky za jednání dítěte, tak jiná práva a povinnosti s rodičovskou odpovědností spojená. Především péče o dítě, udržování osobního styku s dítětem, chránění dítěte, zajišťování jeho výchovy a vzdělání, určení bydliště, zastupování dítěte či péče o jeho jmění. Rodičovskou odpovědnost mají oba rodiče. Existují však výjimky v podobě zbavení, omezení či pozastavení výkonu rodičovské odpovědnosti, které jsou vázány ke svéprávnosti rodiče. Soud může např. pozastavit výkon rodičovské odpovědnosti v případě, že

³¹ ZUKLÍNOVÁ, M., DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J. a kol: *Občanské právo hmotné. Svazek 2. Díl druhý: Rodinné právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016. ISBN 978-80-7478-937-3. Str. 44-46.

³² § 758 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník* v posledním znění

³³ ČSÚ [Český statistický úřad] *Rozvody podle příčiny rozvratu manželství* [online]. 3. 10. 2022 [cit. 15.10.2022]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/165591251/13006722c10.pdf/d52afb66-6d12-4f9b-aebb-dbe37eebd9f8?version=1.1>

rodič není zletilý tzn. není plně svéprávný, po nabytí zletilosti, a to jakýmkoliv způsobem se pozastavení zruší. Zásahy soudu do rodičovské odpovědnosti v souvislosti s pozastavením výkonu rodičovské odpovědnosti jsou nutné v případě výskytu závažné okolnosti, která rodiči v jeho výkonu brání. V tomto případě je nutné přidělení nezletilému poručníka. Příklad omezení odpovědnosti nastane za předpokladu, že rodič nekoná svou odpovědnost řádně, či by mohlo dojít ke střetu zájmů rodiče a dítěte – dítěti se ustanoví opatrovník. Úplné zbavení rodiče jeho rodičovské odpovědnosti je možné, jestliže tuto odpovědnost zneužívá nebo vážným způsobem zanedbává, či v případě trestné činnosti vůči dítěti – dítěti by byl ustanoven poručník.³⁴

V případě výkonu rodičovské odpovědnosti po rozvodu manželství soud rozhoduje, jakým způsobem bude každý z rodičů o dítě pečovat, s přihlédnutím na vztahy jak k rodinným členům, tak k rodičům samotným. V souladu se zájmem dítěte, který nám NOZ, však ale přesně pojmově nedefinuje, což vidím jako nedostatek NOZ je možné, aby soud přistoupil k dohodě rodičů.³⁵

Dítě je možné svěřit do péče jednoho z rodičů, do střídavé péče nebo do společné péče, u které je potřeba souhlasu obou rozváděných. Při určování o druhu péče o dítě se postupuje, podle již výše uvedeného nejlepšího zájmu dítěte, ale samozřejmě s respektováním možnosti udržování pravidelného kontaktu s tím z rodičů, ve kterého péči dítě není.³⁶ Jelikož je povinností rodiče, se kterým dítě bydlí spolupracovat s nerezidentním rodičem v souvislosti s právem na poskytování informací o dítěti ve spojitosti s jeho zdravotním či psychickým stavem atd. Tento rodič má i po rozvodu manželství nárok na vykonávání jeho rodičovské odpovědnosti a nemělo by mu v tom být bráněno.³⁷ Dítě je možné také svěřit do péče osoby jiné než rodiče, jestliže je to tím nejvhodnějším řešením.³⁸

³⁴ ZUKLÍNOVÁ, M., DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J. a kol: *Občanské právo hmotné. Svazek 2. Díl druhý: Rodinné právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016. ISBN 978-80-7478-937-3. Str. 111-114.

³⁵ § 906 zákona č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník* v posledním znění

³⁶ § 907 zákona č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník* v posledním znění

³⁷ *Jak a proč upravit kontakty rodičů s dětmi?* Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí [online]. 2022 [cit. 15. 02. 2023]. Dostupné z: <https://www.umpod.cz/web/cz/jak-a-proc-upravit-kontakty-rodicu-s-detmi>

³⁸ § 907 zákona č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník* v posledním znění

Oproti předcházející právní úpravě je nově v NOZ zakotvena výlučná péče pouze jednoho z rodičů, což již neplatný zákon č. 94/1963 Sb. ještě neupravoval. Tento zákon upravoval pouze společnou a střídavou výchovu.³⁹

Co se týká střídavé péče, nelze ji uplatnit vždy, když oba rodiče naplňují kritéria stejnou měrou. Existují určité okolnosti, které zabraňují svěřením dítěte do střídavé péče. Jako příklad můžeme uvést situaci, kdy by dítěti střídavá péče způsobovala nepřiměřenou zátěž či rodiče kritéria sice naplňují stejným způsobem, ale mají bydliště ve velké vzdálenosti od sebe v rámci s docházením do školního zařízení, či v souvislosti s mimoškolními aktivitami. Dalším důvodem může být absence vzájemné komunikace mezi rodiči. Jelikož soud vždy rozhoduje ve prospěch a také v nejlepším zájmu dítěte, zohledňuje výše uvedené důvody při rozhodování, za jakých situací pro dítě není střídavá péče tím nejlepším řešením.⁴⁰

2.4. Další následky zániku manželství

Kromě upravení rodičovské odpovědnosti, existují i další následky zániku manželství. Kromě vyživovací povinnosti, na kterou tato práce přímo cílí a bude uvedena hned v následující kapitole a v kapitolách níže, také příjmení rozvedeného manžela.⁴¹

³⁹ Odst. 2 § 26 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině v minulém znění

⁴⁰ Usnesení Ústavního soudu ze dne 11. února 2020, sp. zn. III. ÚS 243/20.

⁴¹ § 759 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník v posledním znění

Tabulka 2: Srovnání změny příjmení rozvedeného s předešlou právní úpravou

§ 759 zákona č. 89/2012 Sb. Nový občanský zákoník	§ 29 zákona č. 94/1963 Sb. Zákon o rodině (již neplatný)
„Manžel, který přijal příjmení druhého manžela, může do šesti měsíců do rozvodu manželství oznámit matričnímu úřadu, že přijímá zpět své dřívější příjmení. To platí i tehdy, hodlá-li manžel, který přijal příjmení druhého manžela s tím, že bude ke společnému příjmení připojovat své dosavadní příjmení, popřípadě první ze svých příjmení, užívat napříště jen své dřívější příjmení.“	„Manžel, který přijal příjmení druhého manžela, může do jednoho měsíce po právní moci rozhodnutí o rozvodu oznámit matričnímu úřadu, že přijímá opět své dřívější příjmení, popřípadě že upouští od užívání společného příjmení vedle příjmení dřívějšího.“

Zdroj: SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a Jana SVEJKOVSKÁ. *Nový občanský zákoník: srovnání nové a současné úpravy občanského práva*. [Praha]: C.H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-423-0. Str. 184.

V tabulce přehledně vidíme, že se právní úprava týkající se příjmení lehce pozměnila. Konkrétně v době, po kterou je možné učinit přijetí dřívějšího příjmení. Nyní je tato délka prodloužena na dobu šesti měsíců, místo dřívějšího jednoho.

V souvislosti se zánikem manželství je vždy nutné řešit i otázku týkající se majetkových povinností, na které tato práce však není zaměřena, proto tu budou zmíněny opravdu pouze okrajově.

V případě zániku manželství formou smrti manžela se majetkové poměry většinou řeší v dědickém řízení. Jinak je tomu za předpokladu prohlášení manžela za mrtvého. Byl-li manžel prohlášen za mrtvého, posuzují se jeho majetková práva a povinnosti ke dni jeho smrti.⁴² Jestliže manželství zanikne rozvodem, otázka majetku je řešena dohodou. Pro případy, kdy dohoda mezi manželi není možná, podává se návrh na vypořádání majetku k soudu. Dalším problémem

⁴² § 764 - § 765 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník v posledním znění

přicházejícím se zánikem manželského svazku je bydlení po zániku upraveno v paragrafech § 766 - § 770 zákona č. 89/2012 Sb. Je zde pojednáváno o úpravě vztahů s v souvislosti s bydlením v případech zániku formou smrti nebo formou rozvodu. Je zde vždy určující, kdo byl vlastníkem či nájemcem bytu, či jestli byl např. nájem společný. Tato problematika tu však nebude hlouběji rozebírána.⁴³

⁴³ § 766 - § 770 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník v posledním znění

3 Vyživovací povinnost

V další kapitole se zaměřím přímo na téma vyživovací povinnosti, a to nejprve v obecné rovině. Postupně přejdu k hlavnímu cíli této práce, a to je vyživovací povinnost související s manželstvím a se zánikem manželství.

3.1. Pojem výživné a jeho vznik

Definice výživného není v českém právu upravena. Každý autor tento pojem vysvětluje trochu jiným způsobem. V konečném výsledku se vždy jedná o plnění výživného povinným jako o uspokojování životních potřeb tomu, komu má být plnění poskytováno tzn. oprávněnému. Výživné nezahrnuje pouze výživu ve smyslu stravy, ale také další hmotné a nehmotné potřeby týkající se ošacení, vzdělání, sportu, zdraví apod.⁴⁴

Vyživovací povinnost a právo na výživné vzniká tím, že se osoba stane osobou příbuznou, a to buďto přirozeně nebo právně (např. osvojením). Druhým způsobem vzniku je statusové jednáním nebo rozhodnutí soudu. Statusovým jednáním rozumíme skutečnost existence registrovaného partnerství či manželství. Naopak rozhodnutím soudu máme na mysli rozvod manželství či zánik registrovaného partnerství.⁴⁵

V tabulce níže, ve které porovnávám aktuální a minulou právní úpravu týkající se práva na výživné si můžeme všimnout, že došlo pouze k lehké změně ve znění, avšak její význam se zásadním způsobem nemění.

⁴⁴ ŠMÍD, Ondřej a Radka VACOVÁ. *Výživné*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-196-0. Str. 23-27.

⁴⁵ ZUKLÍNOVÁ, M., DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J. a kol: *Občanské právo hmotné. Svazek 2. Díl druhý: Rodinné právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016. ISBN 978-80-7478-937-3. Str. 127.

Tabulka 3: Srovnání přiznání výživného s předešlou právní úpravou

§ 911 zákona č. 89/2012 Sb. Nový občanský zákoník	§ 90 zákona č. 94/1963 Sb. Zákon o rodině (již neplatný)
„Výživné lze přiznat, jestliže oprávněný není schopen se sám živit.“	„Právo na výživné přísluší oprávněným, jen pokud toho nutně potřebují.“

Zdroj: SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a Jana SVEJKOVSKÁ. *Nový občanský zákoník: srovnání nové a současné úpravy občanského práva*. [Praha]: C.H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-423-0. Str. 214.

Existují zásady, které by měly být naplněny, co se problematiky výživného týče. Na úvod nesmí být tato povinnost v rozporu s dobrými mravy tzv. morálními hodnotami a respektem, což zajišťuje soud.

Soud bere v potaz také skutečnost, že v zájmu povinného, toho, kdo výživné platí, je platit co nejmenší částku výživného, naopak v zájmu oprávněného, toho, kdo výživné přijímá, je dostávat tuto částku co možná nejvyšší. Zabývá se majetkovou situací povinného a zároveň i potřebami oprávněného, což může být v některých případech značně náročné k posuzování.

Je důležité zmínit, že částky výživného povinným jsou splatné nejčastěji v měsíčních intervalech a to pravidelně.

Po dohodě je možné započtení výživného, kromě situace, kdy by se jednalo o pohledávku nezletilého dítěte. Většinou se tak děje v případech nevyřešeného společného jmění manželů na straně jedné a částek výživného na straně druhé.

Právo na výživné není možno promlčet, avšak opačná situace je s jednotlivými splátkami, ty už možné promlčet je. Zpětné uplatnění nároku na výživné je možné uskutečnit v maximální délce tří let.

Jestliže se změní majetkové poměry oprávněného či povinného v době trvání práva na výživné, je soudu umožněna změna rozhodnutí o vyživovací povinnosti na nezletilého, a to i bez podaného návrhu.⁴⁶

⁴⁶ KOVÁŘOVÁ, Daniela. *Vyživovací povinnost po rekonstrukci*. Praha: Leges, 2014. Praktik (Leges). ISBN 978-80-7502-023-9. Str. 29-31.

3.1.1. Stejná životní úroveň x slušná, přiměřená a nutná výživa

K pojmu výživné se pojí i pojmy jako je stejná životní úroveň, slušná výživa, přiměřená výživa a nutná výživa. Může se zdát, že se tyto pojmy od sebe na první pohled v zásadní míře neodlišují, avšak opak je pravdou a je důležité je ve spojitosti s touto problematikou rozlišovat. Pro lepší pochopení je níže vytvořena tabulka, aby bylo pochopitelné, ke kterému druhu vyživovací povinnosti v této práci patří, jaká výživa či životní úroveň.

Co se týče stejné životní úrovně, zabývá se hmotnou a kulturní úrovní. Soud bere v potaz skutečnost, že každý má trochu jiné životní potřeby. Ví také, že vyšší finanční příjmy často znamenají vyšší výdaje za vzdělání, reprezentaci či relaxaci osoby.

Pojem slušná výživa znamená určitý standard, který by měl být splněn v souvislosti výživou dětí jejich rodiči. Bohužel zde dítě a rodič nedosahují stejné životní úrovně.

Přiměřená výživa zahrnuje pokrytí jak základních potřeb, tak nezbytných potřeb, ale i uspokojování potřeb dalších. Nacházíme se zde o pomyslný stupeň níže, než je výše uvedený pojem slušná výživa, jelikož je přiměřená výživa přiznávána v menším rozsahu.

Nutná výživa zahrnuje výživu pouze v nutném rozsahu. Všechny potřeby musí být odůvodněné.⁴⁷

⁴⁷ KOVÁŘOVÁ, Daniela. *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. Praha: Leges, 2014. Praktik (Leges). ISBN 978-80-7502-023-9. Str. 16.

Tabulka 4: Porovnání stejné, slušné a přiměřené výživy

Stejná životní úroveň	Slušná výživa	Přiměřená výživa
1. Vyživovací povinnost rodičů k dětem 2. Vyživovací povinnost manželů navzájem 3. Rozvedení manželé v případě sankčního výživného	1. Výživné z pozůstalosti	1. Výživné mezi rozvedenými manželi

Zdroj: HRUŠÁKOVÁ, Milana, Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ a Lenka WESTPHALOVÁ. *Rodinné právo. 2. vydání.* V Praze: C.H. Beck, 2017. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-644-9. Str. 262–263.

3.2. Historie vyživovací povinnosti

Na právní problematiku spojenou s vyživovací povinností bylo historicky myšleno. První zmínku o vyživovací povinnosti na našem území nalezneme v obecném občanském zákoníku rakouském tedy v zákoně č. 946/1811 Sb. Jednalo se o Císařský patent císaře Františka I.⁴⁸ V tomto zákoně můžeme nalézt § 141 „*jest především povinností otcovou tak dlouho pečovati o výživu dětí, dokud nemohou samy se vyživovati. Na matce je zvláště pečovati o jejich tělesnou výchovu a o jejich zdraví.*“⁴⁹ Z daného paragrafů nám je jasné, že upravoval rodičovskou odpovědnost tak, že převážně otec jako hlava rodiny vyživuje dítě. Byl zde však brán úvahu i případ, kdy by otec o výživu dítěte pečovat nemohl „*je-li otec nemajetný, musí především matka o výživu a, zemře-li otec, vůbec o výchovu dětí pečovati. Není-li tu ani matky nebo je-li nemajetná, připadá tato péče rodičům otcovským a po nich rodičům ze strany matčiny*“.⁵⁰ Vidíme tedy, že vyživovací povinnost rodičů k dětem už v této době byla právně zakotvena. Stejně tak zákon upravoval tuto povinnost i z druhé strany, tzn. vyživovací povinnost dětí k rodičům, který jsme mohli v zákoně najít o pár paragrafů níže „*náklad vynaložený na výchovu dětí nedává rodičům žádného nároku na jmění, jehož děti*

⁴⁸ Tamtéž. Str. 16.

⁴⁹ § 141 zákona č. 946/1811 Sb., *obecný zákoník občanský* v minulém znění

⁵⁰ § 143 zákona č. 946/1811 Sb., *obecný zákoník občanský* v minulém znění

*později nabydou. Upadnou-li však rodiče v nouzi, jsou jejich děti povinny slušně je opatřovati“.*⁵¹

Ještě před přijetím zákona o rodině byl účinný zákon o právu rodinném č. 265/1949 Sb. a to od roku 1960 do roku 1964. Tento zákon oproti výše zmíněnému zákonu č. 946/1811 Sb. už zmiňuje vzájemnou vyživovací povinnost mezi rozvedenými manželi.⁵² „*Pokud rozvedený manžel, který není rozvodem vinen, není sám s to uspokojit své osobní potřeby, může žádat na druhém manželu, třebaš také nevinném, aby mu na jejich uspokojení poskytoval úhradu podle svých výdělečných a majetkových možností. Jsou-li rozvodem vinni manželé oba, může soud uvedenou úhradu přiznat i manželu vinnému.*“⁵³

Od roku 1964 do roku 2013 byl účinný několikrát novelizovaný zákon o rodině č. 94/1963 Sb.⁵⁴ V tomto zákoně již byla úprava vyživovací povinnosti o něco rozmanitější. Setkáme se zde s vyživovací povinností mezi rodiči a dětmi, mezi ostatními příbuznými, mezi manželi i mezi rozvedenými manželi a objevuje se zde příspěvek na výživu a úhradu některých nákladů neprovdané matce.⁵⁵

Až rokem 2014 nabyl účinnosti občanský zákoník (NOZ), který jako první sloučil celé soukromé právo. Upravuje nám dohromady občanský zákoník, obchodní zákoník a pro tuto práci nejdůležitější zákon o rodině. Tento zákon nám přinesl novinky např. v oblasti sankčního výživného na rozvedeného manžela, o které je v této práci také zmínka. Jediný typ vyživovací povinnosti, který zůstává stranou od ostatních a není tímto zákonem upraven, je vyživovací povinnost mezi registrovanými partnery. Toto výživné je upraveno samostatně ve svém vlastním zákoně o registrovaném partnerství.⁵⁶

⁵¹ § 154 zákona č. 946/1811 Sb., *obecný zákoník občanský* v minulém znění

⁵² KOVÁŘOVÁ, Daniela. *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. Praha: Leges, 2014. Praktik (Leges). ISBN 978-80-7502-023-9. Str. 16.

⁵³ Odst. 1 a 2. § 34 zákona č. 265/1949 Sb., *o právu rodinném* v minulém znění

⁵⁴ KOVÁŘOVÁ, Daniela. *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. Praha: Leges, 2014. Praktik (Leges). ISBN 978-80-7502-023-9. Str. 16.

⁵⁵ Zákon č. 94/1963 Sb., *o rodině* v minulém znění

⁵⁶ KOVÁŘOVÁ, Daniela. *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. Praha: Leges, 2014. Praktik (Leges). ISBN 978-80-7502-023-9. Str. 16.

Také je vhodné zmínit v souvislosti s vyživovací povinností u nás i Nařízení (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovací povinnosti. Toto nařízení nám usnadňuje vyplácení výživného mezi státy EU. Po schválení vyživovací povinnosti v jednom členském státě následně není potřeba zvláštního řízení v jiném členském státě, a to díky vzájemné spolupráci.⁵⁷

3.3. Druhy výživného související se zánikem manželství

V kapitolách níže se zaměřím na druhy vyživovacích povinností, které jsou v přímé souvislosti se zánikem manželství. Řadím sem konkrétně vyživovací povinnost mezi manželi, mezi bývalými manželi a vyživovací povinnost mezi rodiči a dětmi.

3.3.1. Vyživovací povinnost mezi manželi

„Manželé mají vzájemnou vyživovací povinnost v rozsahu, který oběma zajišťuje zásadně stejnou hmotnou a kulturní úroveň. Vyživovací povinnost mezi manželi předchází vyživovací povinnosti dítěte i rodičů.“⁵⁸

Tedy platí, že po odečtení všech výdajů od příjmů, by oba z manželů měli mít stejnou finanční částku určenou ke své vlastní individuální potřebě.⁵⁹

Znění výše, vycházející z NOZ se ve většině shoduje s dříve platným zákonem o rodině č. 94/1963 Sb. Můžeme si všimnout pouze lehce poupraveného stručnějšího znění. Zákon nám říkal, že *„manželé mají vzájemnou vyživovací povinnost. Neplní-li jeden z manželů tuto povinnost, určí soud na návrh některého*

⁵⁷ Ods. 31 Nařízení (ES) č. 4/2009, o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností

⁵⁸ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a Jana SVEJKOVSKÁ. *Nový občanský zákoník: srovnání nové a současné úpravy občanského práva*. [Praha]: C.H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-423-0. Str. 170.

⁵⁹ Vyživovací povinnost mezi manžely | *Výživné a alimenty v ČR. Výživné a alimenty v ČR | Legislativa, souvislosti, odpovědi* [online]. [cit. 25. 01. 2023]. Dostupné z: <https://www.vyzivne.cz/vyzivovaci-povinnost-mezi-manzely/>

z nich její rozsah, přičemž přihlédne k péči o společnou domácnost. Rozsah vyživovací povinnosti stanoví tak, aby hmotná a kulturní úroveň obou manželů byla zásadně stejná. Tato vyživovací povinnost předchází vyživovací povinnost dětí.“⁶⁰

Jak jsem uvedla v kapitole s názvem 1.2. o právech a povinnostech manželů, vyživovací povinnost řadíme do práv a povinností závazkových vznikajících způsobem ex lege. Znamená to, že podmínkou pro vznik vyživovací povinnosti mezi manželi musí být trvalý manželský svazek. Další podmínkou je výše již několikrát zmiňovaná stejná hmotná a kulturní úroveň a neopomenutelná je podmínka souladu s dobrými mravy.⁶¹ Rozpor s dobrými mravy jako důvod nepřiznání výživného je spjat s osobou, která se výživného domáhá, nikoliv s osobou povinnou.⁶²

Téma týkající se otázky dobrých mravů je v judikatuře v souvislosti s výživným hojně uváděno. Ústavní soud tento pojem vysvětluje jako souhrn etických, obecně uznávaných a zachovávaných zásad, které nám současně zajišťují jakousi jistotu, vystihují podstatné historické tendence a jsou sdíleny rozhodující částí společnosti. Říká nám, že by ve své podstatě mělo být chování každého jedince v souladu s morálními hodnotami a zásadami demokratické společnosti. Toto chování musí vždy vycházet z konkrétních rozhodných okolností spolu s podepřením konkrétními zjištěními. A to jak u osoby, která se uvedeného ustanovení dožaduje tak u osoby, která se výkonu práva domáhá.⁶³

Konkrétní případ zamítnutí výživného pro rozpor s dobrými mravy nalezneme v III. ÚS 1930/21. V tomto usnesení stěžovatel napadá rozdílné majetkové poměry manželů. Jako konkrétní důvody, dle kterých okresní soud usoudil, že je stěžovatelovo chování v rozporu s dobrými mravy označil nadměrné užívání alkoholu a omamných látek v době soužití s vedlejší účastnicí. Dalším důvodem bylo zjištění o zásahu policejních orgánů, které rozhodly o vykázání stěžovatele ze společného obydlí z důvodu ohrožování vedlejší účastnice na

⁶⁰ § 91 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině v minulém znění

⁶¹ ŠMÍD, Ondřej a Radka VACOVÁ. *Výživné*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-196-0. Str. 89-91.

⁶² Nález Ústavního soudu ze dne 15.9.2005, sp. zn. III. ÚS 606/04.

⁶³ Nález Ústavního soudu ze dne 11.5.2021, sp. zn. IV. ÚS 3542/20.

životě a zdraví. Bylo zde přihlédnuto i k předběžnému opatření okresního soudu, kterým soud ukládal stěžovateli povinnost zdržet se vstupu do výše zmíněného obydlí. Pro tyto důvody i přes to, že životní úroveň stěžovatele je prokazatelně nižší, soud rozhodl, že přiznání výživného by bylo zcela v rozporu s dobrými mravy a odvolání zhodnotil jako nepřipustné.⁶⁴

Příklad rozporu s dobrými mravy můžeme také vidět na usnesení Ústavního soudu III. ÚS 3153/20. Zde se také jednalo o nerozvedené manžele, kdy docházelo ke značným rozdílům v majetkové zejména příjmové úrovni. Soud však vyloučil existenci nároku na výživné z důvodu hrubých, urážlivých projevů vůči žalované, které měly ve své podstatě nereprodukovatelný sexuální obsah. Konstatoval, že již toto jednání je dostačující k naplnění rozporu s dobrými mravy a odvolání proto není přípustné.⁶⁵

Vyživovací povinnost mezi manželi může skončit dvěma způsoby. A to buďto zánikem manželství či změnou poměrů. Změna poměrů může nastat v případě, kdy povinný dosahoval nadstandardně vysokých příjmů, ze zdravotních důvodů o práci přišel a nemá prostředky pro placení výživného. V tomto případě by bylo možné požádat o změnu nebo zrušení soudního rozhodnutí.⁶⁶

3.3.2. Vyživovací povinnost mezi bývalými manželi

Vyživovací povinnost mezi bývalými manželi, tzn. rozvedenými manželi může vzniknout po zániku manželství viz kapitola 2 této práce. Je zde však podmínka, která musí být splněna, aby mohlo být výživné přiznáno, ta nám říká, že ten z manželů, který požaduje výživné, není schopen se samostatně živit a původ tohoto problému nastal v manželství nebo v přímé souvislosti s ním. Zároveň stejně jako u výživného mezi manželi v kapitole 3.4.1. musí být vyživovací povinnost mezi rozvedenými manželi v souladu s dobrými mravy a ten manžel,

⁶⁴ Usnesení Ústavního soudu ze dne 24.8.2021, sp. zn. III. ÚS 1930/21.

⁶⁵ Usnesení Ústavního soudu ze dne 18.11.2020, sp. zn. III. ÚS 3153/20.

⁶⁶ KOVÁŘOVÁ, Daniela. *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. Praha: Leges, 2014. Praktik (Leges). ISBN 978-80-7502-023-9. Str. 65.

který výživné požaduje, nesmí svého nároku pouze využívat.⁶⁷ Znění původního zákona 94/1963 Sb. § 92 odst. 1 bylo od NOZ jiné, stálo zde, že „rozvedený manžel, který není schopen sám se živit, může žádat od bývalého manžela, aby mu přispíval na přiměřenou výživu podle svých schopností, možností a majetkových poměrů. Nedohodnou-li se, rozhodne soud o výživném na návrh některého z nich.“ Vidíme tedy, že v NOZ nám přibyla věta o tom, že původ nemožnosti se samostatně živit nastal již v manželství, nebo v přímé souvislosti s ním. To nám zákon 94/1963 Sb. neupravoval.⁶⁸

Vyživovací povinnost končí okamžikem smrti povinného či okamžikem uzavření nového manželství oprávněným. Další možností je poskytnutí jednorázové částky na základě písemné dohody, tím by zaniklo oprávnění domáhat se výživného prostřednictvím soudního rozhodnutí.⁶⁹

3.3.2.1. Podmínky vyživovací povinnosti

Soud při rozhodování o výživném rozvedeného manžela přihlíží k následujícím podmínkám. Tyto podmínky či předpoklady nám udává přímo NOZ.

Zjišťuje délku trvání manželství, stejně jako časový údaj od rozvodu manželství. Zda bylo či nebylo rozvedeným manželem opatřeno zaměstnání přiměřené jeho schopnostem. Zde soud bere na vědomí, že může nastat určitá překážka, která by rozvedenému ve splnění tohoto bodu bránila. Ta může nastat např. v případě péče o malé děti, kdy je potřeba časově flexibilní práce či zkrácený úvazek. Dále se zjišťuje míra péče o domácnost a rodinu v době trvání manželství. Zda mohly být finanční prostředky zajištěny řádným hospodařením a nakládáním s vlastním majetkem. Nebo zda rozvedený nespáchal trestný čin vůči bývalému

⁶⁷ HRUŠÁKOVÁ, Milana, Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ a Lenka WESTPHALOVÁ. *Rodinné právo. 2. vydání*. V Praze: C.H. Beck, 2017. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-644-9. Str. 121.

⁶⁸ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a Jana SVEJKOVSKÁ. *Nový občanský zákoník: srovnání nové a současné úpravy občanského práva*. [Praha]: C.H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-423-0. Str. 184.

⁶⁹ KOVÁŘOVÁ, Daniela. *Vyživovací povinnost po rekonstrukci*. Praha: Leges, 2014. Praktik (Leges). ISBN 978-80-7502-023-9. Str. 72.

manželu či osobě blízké, kromě jiných závažných důvodů.⁷⁰ V souvislosti se spácháním trestného činu nemusí být bývalý manžel pro tento čin pravomocně odsouzen.⁷¹

V rozhodnutí soudu 4 C 323/2020-101 se řešila mezi rozvedenou žalobkyní a rozvedeným žalovaným právě otázka, jak dlouho manželství trvalo, což v tomto případě bylo sedm let. Tzn., soud díky tomuto zjištění mohl usoudit, že se nejednalo o pouhé bezhlavé rozhodnutí. Další důležitou skutečností bylo to, že se žalobkyně celodenně starala o tři nezletilé děti a z tohoto důvodu nebyla schopna si sehnat pro ni časově flexibilní práci a byla nezaměstnaná. Měla také množství finančních výdajů včetně hypotéky, na kterou ji musela z důvodu nedostatku financí přispívat rodina. Proti tomuto byl příjem žalovaného nadstandartní a jeho jediným výdajem bylo výživné na výše zmíněné nezletilé děti. Pro splnění podmínek § 760 odst. 1 a 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku byl tak nárok žalobkyně na výživné v pravidelných dávkách více než oprávněný. Výše výživného byla určena v přiměřeném rozsahu.⁷² Zde si můžeme všimnout rozdílu ve výši výživného u manželů a u rozvedených manželů. U výživného manželů je výše vždy taková, aby byla splněna stejná hmotná a kulturní úroveň (kapitola 3.4.1.). Na rozdíl od výživného mezi rozvedenými manželi, kde je výše určována pouze přiměřeným rozsahem.

Existuje však výjimka, kdy není vhodné, aby měl manžel, který rozvod manželství nezapříčinil nebo s rozvodem nesouhlasil a byla mu způsobena vážná újma pouze přiměřené výživné, a tedy horší právo na výživné než za trvání manželství. Tato výjimka se nazývá sankčním výživným. A v tomto případě si manžel či manželka mohou nárokovat výživné v takovém rozsahu, aby byla životní úroveň obou manželů stejná. Oprávněný však nárok na sankční výživné ztrácí tehdy, zjistí-li se, že se na druhém z manželů dopouštěl domácího násilí.⁷³

⁷⁰ § 760 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník* v posledním znění

⁷¹ HRUŠÁKOVÁ, Milana, Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ a Lenka WESTPHALOVÁ. *Rodinné právo. 2. vydání*. V Praze: C.H. Beck, 2017. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-644-9. Str. 123.

⁷² Rozsudek okresního soudu v Hodoníně ze dne 22. července 2021, sp. zn. 4 C 323/2020-101.

⁷³ ŠMÍD, Ondřej a Radka VACOVÁ. *Výživné*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-196-0. Str. 100-101.

Tabulka 5: Srovnání sankčního výživného s předchozí právní úpravou

§ 761 zákona č. 89/2012 Sb. Nový občanský zákoník	§ 93 zákona č. 94/1963 Sb. Zákon o rodině (již neplatný)
„(1) Nedohodnou-li se manželé nebo rozvedení manželé o výživném, může manžel, který rozvrat manželství převážně nezapříčinil nebo s rozvodem nesouhlasil a kterému byla rozvodem způsobena zvláště závažná újma, navrhnout, aby soud stanovil vyživovací povinnost bývalého manžela i v takovém rozsahu, který zajistí, aby rozvedení manželé měli v zásadě stejnou životní úroveň. Právo rozvedeného manžela na výživné lze v tomto případě považovat za důvodné jen po dobu okolnostem přiměřenou, nejdéle však po dobu tří let od rozvodu.“	„(1) Soud může rozvedenému manželovi, který se porušením manželských povinností na rozvratu manželství převážně nepodílel a kterému byla rozvodem způsobena závažná újma, přiznat proti jeho bývalému manželovi výživné ve stejném rozsahu, jako je vyživovací povinnost mezi manželi podle § 92 odst. 2. (2) Výživné podle odstavce 1 lze přiznat nejdéle za dobu tří let od rozvodu.“

Zdroj: SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a Jana SVEJKOVSKÁ. *Nový občanský zákoník: srovnání nové a současné úpravy občanského práva.* [Praha]: C.H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-423-0. Str. 185.

3.3.3. Výživné z pozůstalosti

Snad jediné výživné, kde se jeho vznik váže k zániku manželství formou smrti jednoho z manželů je výživné z pozůstalosti. Jestliže se tak stane, má pozůstalý nárok na slušnou výživu z pozůstalosti, a to až po dobu šesti týdnů po smrti manžela. Jestliže manžel zemře v době, kdy je vdova těhotná, má právo na slušnou výživu až do šestého týdne po porodu.⁷⁴

⁷⁴ § 1666 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník* v posledním znění

3.3.4. Vyživovací povinnost mezi rodiči a dětmi

V dalších kapitolách se budu zabývat vyživovací povinností rodičů ve spojitosti s nezletilými a zletilými dětmi. Jelikož právě výživné související s otázkou dětí je poměrně velkou a choulostivou právní problematikou související s rozvodem manželství.

Jako první je důležité vymezit pojmy, které budeme dále používat. Prvním takovým pojmem je to, co myslíme slovem dítě. Nezletilým dítětem pro naše potřeby dle Úmluvy o právech dítěte označíme fyzickou osobu, která je mladší osmnácti let. Rodičem se rozumí matka a otec dítěte. Určení matky dítěte je poměrně jednoduché a nenapadnutelné, jedná se o ženu, která dítě porodila. U otce dítěte už to takto prosté není. Otcem dítěte je muž, který splňuje jednu ze tří možných domněnek otcovství.⁷⁵ Tzn., otcem je muž, který buďto splňuje domněnku manžela matky, která nám vyplývá z principu vzájemné věrnosti. Domněnku založenou souhlasným a dobrovolným prohlášením otce s matčíným souhlasem.⁷⁶ Nebo domněnku vycházející ze soulože v rozhodnou dobu.⁷⁷

Vyživovací povinnost jako taková začíná okamžikem narození dítěte a musí být shodná s životní úrovní rodičů. Rozhodování o výživném před soudem může být v mnoha případech velmi obtížné, zvláště, když každý z rodičů má životní úroveň jinou. Dítě má vždy nárok na stejnou životní úroveň jako ten rodič, který ji má vyšší. Na vyživovací povinnost působí mnoho faktorů, jako péče o dítě a jakou mírou se na ni každý z rodičů podílí nebo, jestli rodiče žijí ve společné domácnosti.⁷⁸ Kromě toho se také přihlíží k majetkovým poměrům jak rodiče, tak dítěte. Problematické může být stanovení nepřiměřeně vysokého výživného, kdy i

⁷⁵ KOVÁŘOVÁ, Daniela. *Vyživovací povinnost po rekonstrukci práva*. Praha: Leges, 2014. Praktikum (Leges). ISBN 978-80-7502-023-9. Str. 38.

⁷⁶ RADVANOVÁ, Senta. *Rodina a dítě v novém občanském zákoníku*. V Praze: C.H. Beck, 2015. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-578-7. Str. 52-55.

⁷⁷ HRUŠÁKOVÁ, Milana, Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ a Lenka WESTPHALOVÁ. *Rodinné právo. 2. vydání*. V Praze: C.H. Beck, 2017. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-644-9. Str. 171

⁷⁸ KOVÁŘOVÁ, Daniela. *Vyživovací povinnost po rekonstrukci práva*. Praha: Leges, 2014. Praktikum (Leges). ISBN 978-80-7502-023-9. Str. 38-39.

po dokončení přípravy na budoucí povolání by bylo dítě nepřiměřeně materiálně zajištěno, a to by mu dávalo důvod k tomu žít dlouhodobě bezpracný život.⁷⁹

Počátek vyživovací povinnosti nám neurčuje rozhodnutí o svěření nezletilých dětí do péče jednomu z rodičů, nýbrž je to ten moment, kdy jeden z rodičů přestal vyživovací povinnost plnit v celém či částečném rozsahu, a to u nezletilých dětí až 3 roky zpětně.⁸⁰

Určení výše výživného a určení péče o dítě je možné soudním rozhodnutím, písemnou dohodou rodičů nebo ústní dohodou rodičů. Soudní rozhodnutí je jediným vymahatelným způsobem uplatňujícím se při rozvodu manželství. Z toho vyplývá, že písemnou dohodu a ústní dohodu není možno soudně vymáhat, a proto nelze v těchto případech při neplnění vyživovací povinnosti podat trestní oznámení či zahájit exekuční vymáhání.⁸¹

Jak výše zmiňuji výživné je přiznáváno jak zletilým, tak nezletilým. Jelikož vyživovací povinnost je ukončena až chvílí, kdy je dítě schopno se samo živit, což např. v době studia na vysoké škole, připravuje-li se dítě na budoucí povolání, není. Tzn. 18. rok věku nám nutně nezaručuje konec vyživovací povinnosti k dítěti.⁸² Je však nutné individuálně rozlišovat případy, kdy se zletilý opravdu studiem připravuje na budoucí povolání a kdy se jedná o nadstandardní doplňování znalostí.⁸³

V souvislosti ke zmíněnému 18. věku je vhodné zmínit, že výživné je v naší právní úpravě určeno vždy samotnému dítěti, nikterak rodiči dítěte, jak by se mohlo na první pohled zdát, jelikož v případě nezletilých dětí je výživné vypláceno právě rodiči. Tato situace se ale s nabytím svéprávnosti mění a částky se od této chvíle vyplácí přímo oprávněnému dítěti.⁸⁴

⁷⁹ Nález Ústavního soudu ze dne 16. prosince 2015, sp. zn. IV. ÚS 650/15.

⁸⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 15. února 2006, sp. zn. IV. ÚS 257/05.

⁸¹ *Určení výživného – dohoda rodičů vs. soudní rozhodnutí*. Výživné a alimenty v ČR | Legislativa, souvislosti, odpovědi [online]. [cit. 25. 01. 2023]. Dostupné z: <https://www.vyzivne.cz/urceni-vyzivneho-dohoda-rodicu-vs-soudni-rozhodnuti/>

⁸² KOVÁŘOVÁ, Daniela. *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. Praha: Leges, 2014. Praktik (Leges). ISBN 978-80-7502-023-9. Str. 52-53.

⁸³ Nález Ústavního soudu ze dne 30.9.2014, sp. zn. II ÚS 2121/14.

⁸⁴ *Výživné – kdo jej platí, v jaké výši, komu a jak*. Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí [online]. 2022 ÚMPOD [cit. 01. 02. 2023]. Dostupné z: <https://www.umpod.cz/vyzivne-kdo-jej-plati-v-jake-vysi-komu-a-jak-dlouho>

Jak je uvedeno v kapitole 3.1. o pojmu výživné a jeho vzniku, částky výživného jsou splatné v měsíčních intervalech a to pravidelně. Proto za výživné nelze považovat dary či jednorázové hrazené částky nad rámec výživného, které nesměřují k uspokojování odůvodněných potřeb dítěte.⁸⁵

Jestliže z nějakého důvodu nemohou vykonávat vyživovací povinnost rodiče, vyživovací povinnost přechází na prarodiče a další příbuzné, kteří dítěti zajišťují uspokojení všech jeho životních potřeb.⁸⁶

Zajímavé může být řešení plnění výživného v souvislosti se střídavou péčí o dítě. Existují totiž i případy, kdy kromě střídavé péče již není žádné výživné stanoveno z důvodu podobné finanční situace osobou rodičů. Také je možné se setkat s případem, kdy jeden z rodičů neplatí žádné výživné a druhý pouze banální sumu. Poslední možností je, že soud určí každému z rodičů individuální sumu výživného podle jejich finanční situace. Avšak s touto problematikou je často možné narazit na problém, že rodič žádá střídavou péči pouze proto, že se vyhýbá placení příliš vysoké částky výživného.

3.3.4.1. Výše výživného

Dle NOZ „životní úroveň dítěte má být zásadně shodná s životní úrovní rodičů. Toto hledisko předchází hledisku odůvodněných potřeb dítěte.“⁸⁷

Často vyskytujícím se problémem, na který můžeme v souvislosti s určováním výše výživného narazit, je posuzování výše výživného dle příjmů, které povinný měl v posuzovaném období, avšak často není přihlédnuto k jeho dalším poměrům, jak majetkovým, tak k jeho celkovému způsobu života.⁸⁸ To souvisí i s problematikou, že je nutné zkoumat příjmy a životní úroveň jak rodiče, tak i jeho partnera, za předpokladu, že s ním žije.⁸⁹ Zároveň je nutné při určování výše potencionálního příjmu, který se u při soudním jednání zkoumá vycházet

⁸⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. listopadu 1996, sp. zn. 2 Tzn 172/96.

⁸⁶ Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 19.10.2016, sp. zn. Cpjn 204/2012.

⁸⁷ § 915 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník v posledním znění

⁸⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 8. 4. 2004, sp. zn. IV. ÚS 244/03.

⁸⁹ Nález Ústavního soudu ze dne 7.3.2007, sp. zn. I. ÚS 527/06.

z aktuální nabídky a poptávky na trhu práce vztahující se k jeho schopnostem a vzdělání, nikoliv vycházet z dřívějšího příjmu.

Je možné, že povinný před soudem zatají své celkové příjmy. Na to nám však reaguje stanovisko Nejvyššího soudu, které říká, pokud výdaje rodiče přesahují výši příjmů z podnikání, lze mít za to, že ve skutečnosti dosahuje příjmů mnohem vyšších, než jakých tvrdí. V takových případech soud hodnotí celkovou životní úroveň rodiče, a nikoliv pouze údaje o finančních příjmech a výdajích.⁹⁰ Nález Ústavního soudu nám také zohledňuje určování výše příjmu v souvislosti se závislostí rodiče na hazardních hrách.⁹¹

Určování výše výživného je proto velice individuální, vzhledem k situacím, ve kterých se může dítě nebo dospělý nacházet. Na straně dítěte je přihlíženo k různým zájmům, kroužkům, dietám, věku, zdravotnímu stavu, školnému a mnoho dalším proměnným.⁹² Všechny tyto jeho potřeby je samozřejmě nutno před soudem prokázat. To je možné prostřednictvím potvrzení o studiu, o léčích, případně výdajů za specifické diety a jiných výdajů za zájmové činnosti dítěte.⁹³

V srpnu roku 2022 byl Ministerstvem spravedlnosti vydán nový manuál obsahující doporučující tabulku pro určování výše výživného, tak aby odpovídala aktuální soudní praxi a bylo možné se podle ní orientovat.⁹⁴

⁹⁰ Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 19.10.2016, sp. zn. Cpjn 204/2012.

⁹¹ Nález Ústavního soudu ze dne 19.2.2019, sp. zn. IV. ÚS 2906/18.

⁹² KOVÁŘOVÁ, Daniela. *Vyživovací povinnost po rekonstrukci*. Praha: Leges, 2014. Praktik (Leges). ISBN 978-80-7502-023-9. Str. 45.

⁹³ *Výživné pro zletilé děti*. Dostupný advokát — Vaši právníci online [online]. 2013 [cit. 01.02.2023]. Dostupné z: <https://dostupnyadvokat.cz/blog/vyzivne-pro-zletile-deti>

⁹⁴ *Manuál pro práci s doporučenou tabulkou k určování výživného dětí* [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2022 [cit. 26. 01. 2023]. Dostupné z: [Doporučující tabulka výživného a manuál k ní – Výživné – MSp \(justice.cz\)](https://www.justice.cz/aktuality/legislativni-proces/manual-pro-praci-s-doporučenou-tabulkou-k-určování-výživného-děti)

Tabulka 6: Doporučující tabulka pro stanovení výše výživného

Etapa	Věk dítěte	Podíl výživného na příjmu povinného			
		1 vyživovací povinnost	2 vyživovací povinnost	3 vyživovací povinnost	4 vyživovací povinnost
Předškolní věk	0-5 let	14 %	12 %	10 %	8 %
I. stupeň ZŠ	6-10 let	16 %	14 %	12 %	10 %
II. stupeň ZŠ	11-15 let	18 %	16 %	14 %	12 %
SŠ a vyšší vzdělávání	16 a více let	20 %	18 %	16 %	14 %
Kontrolní částka		Pevná spodní hranice	66 % z příjmu nebo pevná spodní hranice (podle vyšší částky)	55 % z příjmu nebo pevná spodní hranice (podle vyšší částky)	50 % z příjmu nebo pevná spodní hranice (podle vyšší částky)

Zdroj: *Manuál pro práci s doporučenou tabulkou k určování výživného dětí* [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2022 [cit. 26. 01. 2023]. Dostupné z: [Doporučující tabulka výživného a manuál k ní – Výživné – MSp \(justice.cz\)](#)

V tabulce výše můžeme vidět procentuální podíl výživného na příjmu povinného rozdělený dle jednotlivých etap (věku dítěte). Klade se ohled i na počet vyživovacích povinností povinného. Kontrolní částka v tabulce se využívá ve výjimečných případech, např. jestliže by vyživovací povinnost vzhledem životní úrovni byla příliš vysoká. Je jí myšlena ta částka, která by povinnému zpravidla měla zůstat pro jeho individuální potřeby.

Uložená průměrná výše výživného se v průběhu posledních let zvyšuje. Průměrná povinnost stanovená otci v roce 2020 činila 3.626 Kč. V roce 2019 se jednalo o částku 3.500 Kč a v roce 2018 byla částka 3.244 Kč. Vidíme, že už jen mezi lety 2018 a 2020 je rozdíl cca 10 %, což nám značí výše zmíněnou zvyšující se tendenci. U žen byla povinnost stanovená matce v roce 2020 cca 2x menší, než povinnost stanovená otci a činila tak 1.827 Kč. Tento fakt se dá vysvětlit skutečností, že muži průměrně dosahují vyšší mzdy.⁹⁵

⁹⁵ *České soudnictví 2020: Výroční statistická zpráva* [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2021. [cit. 13. 02. 2023]. Dostupné z: [Microsoft Word - Ceske soudnictvi 2020 \(justice.cz\)](#)

3.3.4.2. Úroky z prodlení peněžitého výživného

Jestliže povinný neplní včas soudem stanovené výživné, má oprávněný právo kromě doplacení této částky vyžadovat i úroky z prodlení.

§ 921 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

„(2) Po osobě výživou povinné, která je v prodlení s placením výživného, může osoba oprávněná požadovat zaplacení úroku z prodlení.“⁹⁶

Úrok z prodlení za neplacení výživného lze požadovat pouze v případě peněžitého plnění, nikoli majetkového. Novela (zákon č. 460/2016 Sb.) uvedena výše nám říká, že dluh je dluhem a platí to tak i v případě výživného. Z tohoto důvodů může oprávněný po povinném požadovat zaplacení úroků z prodlení, ačkoli tuto možnost Nejvyšší soud ČR před zavedením této novely nepřipouštěl.⁹⁷ Ten totiž uváděl ve svém výroku tuto, již neúčinnou právní větu, která říká, že jestliže soud rozhoduje po 1.1.2014 o dlužném výživném, nelze k němu nárokovat i zákonné úroky z prodlení.⁹⁸

Tyto úroky mají stejná pravidla jako jakékoliv jiné úroky z prodlení. Jejich výši tvoří součet repo sazby ke dni vzniku prodlení, ke které je připočítáno 8 %.⁹⁹ Repo sazba činí aktuálně (02. 02. 2023) 7 %.¹⁰⁰

Úroky z prodlení lze soudně určit i do budoucna, a to díky novele zákona č. 296/2017 Sb. Díky ní se v budoucnu nezaplacené výživné vždy automaticky

⁹⁶ § 921 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník v platném znění

⁹⁷ HRUŠÁKOVÁ, Milana, Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ a Lenka WESTPHALOVÁ. *Rodinné právo. 2. vydání*. V Praze: C.H. Beck, 2017. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-644-9. Str. 265.

⁹⁸ Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 19.10.2016, sp. zn. Cpjn 204/2012.

⁹⁹ *Dlužné výživné a úroky z prodlení*. Vasevyzivne.cz [online]. [cit. 20. 02. 2023]. Dostupné z: <https://www.vasevyzivne.cz/dluzne-vyzivne-a-uroky-z-prodleni/>

¹⁰⁰ *ČNB ponechala úrokové sazby na stávající úrovni* - Česká národní banka. [online]. 2023 [cit. 20. 02. 2023]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/cnb-news/tiskove-zpravy/CNB-ponechala-urokove-sazby-na-stavajici-urovni-00022/>

zvyšuje o úroky. Prodlení v tomto případě nastává již dnem následujícím po dni splatnosti.¹⁰¹

3.3.4.3. Náhradní výživné

V případě, že jeden z rodičů nevyplácí výživné na nezaopatřené dítě s trvalým pobytem i bydlištěm v ČR v celém rozsahu nebo v jeho části, je od 1. července 2021 možné požádat o sociální dávku, tzn. náhradní výživné, kterou vyplácí Úřad práce ČR.¹⁰²

Avšak aby bylo možné si nárokovat tuto dávku, je podmínkou probíhající exekuční řízení či řízení o soudním výkonu rozhodnutí. Jestliže by 4 měsíce před zažádáním o tuto dávku byla exekuce nebo soudní výkon rozhodnutí zastaveny z důvodu nemajetnosti povinného, nárok na náhradní výživné by stále trval.¹⁰³

V případě náhradního výživného se jeho výše zjišťuje rozdílem dávky, která je uvedena v exekučním titulu a částečného plnění v daném měsíci. Maximální částka dávky, kterou je možno vyplatit činí 3.000 Kč na měsíc. Jestliže plnění vyživovací povinnosti není dáno měsíčně, stanoví se průměrem za ten interval, za který je dáno jeho plnění.¹⁰⁴

Náhradní výživné je vypláceno měsíčně, nejedná-li se o částky menší než 100 Kč, a to nejdříve tím kalendářním měsícem, kdy byla podána žádost.¹⁰⁵

Je možné ho pobírat maximálně 24 měsíců, a to za předpokladu, že povinný po celou dobu výživné neplatí. Je však nutností každé 4 měsíce prokazovat, že jsou podmínky pro nárok na náhradní výživné stále dodrženy.¹⁰⁶

¹⁰¹ *Dlužné výživné a úroky z prodlení*. Vasevyzivne.cz [online]. [cit. 20. 02. 2023]. Dostupné z: <https://www.vasevyzivne.cz/dluzne-vyzivne-a-uroky-z-prodleni/>

¹⁰² *Náhradní výživné - Průvodce* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí. [cit. 25. 01. 2023]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/nahradnivyzivne>

¹⁰³ § 3 zákona č. 588/2020 Sb., o náhradním výživném pro nezaopatřené dítě a o změně některých souvisejících zákonů v platném znění

¹⁰⁴ § 4 zákona č. 588/2020 Sb., o náhradním výživném pro nezaopatřené dítě a o změně některých souvisejících zákonů v platném znění

¹⁰⁵ § 8 zákona č. 588/2020 Sb., o náhradním výživném pro nezaopatřené dítě a o změně některých souvisejících zákonů v platném znění

¹⁰⁶ *Náhradní výživné - Průvodce* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí. [cit. 25. 01. 2023]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/nahradnivyzivne>

3.3.4.4. Změna poměrů

V případě výživného u zletilého dítěte může nastat situace, kdy se na jeho straně či na straně povinného změni poměry. V těch případech je možné podat žalobu k soudu. Který zkoumá případné zvýšení či snížení nebo dokonce zrušení výživného.

Běžně se jedná o situace, kdy bylo dítě přijato na vysokou školu. Nebylo by tedy schopno se samo živit, a navíc je možno předpokládat, že mu díky této skutečnosti budou vznikat nové výdaje na dopravu do školy, učebnice atd.¹⁰⁷

Naopak u povinného je možné podání návrhu v případě uzavření nového manželství nebo v případě narození nového dítěte, které musí vyživovat. Také v případě výrazného snížení příjmu, který však musí být prokazatelný, běžně prokázáním příjmu zaměstnavatelem.¹⁰⁸ U osob samostatně výdělečně činných je možné zjištění jeho příjmu prostřednictvím daňové evidence, uplatněním výdajů procentem z příjmu či prostřednictvím účetnictví.¹⁰⁹ Podání návrhu je možné pak i v případě změny zdravotního stavu povinného.¹¹⁰

3.4. Zánik vyživovací povinnosti

Jestliže vyživovací povinnost k dítěti není vázána k určité konkrétní době a byla-li uložena soudním rozhodnutím, pak i v souvislosti se změnou poměrů samovolně nekončí. Je tomu tak díky zásadě, která nám říká, že právo přeje bdělým. Sám povinný se má zajímat o skutečnost, jestli podmínky, za kterých byla vyživovací povinnost uložena, stále trvají a nedošlo k jejich změně. Jestliže tomu

¹⁰⁷ KOVÁŘOVÁ, Daniela. *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. Praha: Leges, 2014. Praktik (Leges). ISBN 978-80-7502-023-9. Str. 57.

¹⁰⁸ KOVÁŘOVÁ, Daniela. *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. Praha: Leges, 2014. Praktik (Leges). ISBN 978-80-7502-023-9. Str. 51.

¹⁰⁹ *Analýza aktuálních otázek výživného* [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti ČR. [cit. 15. 02. 2023]. Dostupné z: [Doporučující tabulka výživného a manuál k ní – Výživné – MSp \(justice.cz\)](#)

¹¹⁰ KOVÁŘOVÁ, Daniela. *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. Praha: Leges, 2014. Praktik (Leges). ISBN 978-80-7502-023-9. Str. 51.

tak není, je nutné z jeho strany zahájení soudního řízení ve věci skončení jeho vyživovací povinnosti.¹¹¹

Může nastat situace, kdy povinný nemá s oprávněným kromě zasílání měsíčních částek žádný osobní kontakt. Pro tuto situaci, kdy nevíme, jestli dítě není již samostatně výdělečně činné, je možné u soudu při podezření na tuto skutečnost podat žalobu. Ten je schopen zjistit faktickou situaci věci.

U zániku vyživovací povinnosti v souvislosti s dětmi je nutné posoudit okamžik, kdy je dítě schopno se samo žít.¹¹²

Může nastat i situace, kdy vyživovací povinnost nezanikne nikdy – dochází k tomu v případě, kdy je dítě trvale připoutáno na invalidní vozík. Je možný také její zánik a opětovné obnovení, či může zaniknout dříve, než je dítě schopno se žít samo – v důsledku uzavření manželství, kdy vyživovací povinnost připadá místo rodiče na manžela oprávněného.¹¹³

3.5. Důsledky neplnění vyživovací povinnosti

Pokud povinný neplní svou vyživovací povinnost. Tzn., neplní ve lhůtě a dobrovolně na základě pravomocného soudního rozhodnutí, nastávají důsledky s neplněním spojené.

Důsledky mohou být občanskoprávní, jako ty „mírnější“ kam řadíme soudní výkon rozhodnutí a výkon exekutora, nebo důsledky trestněprávní.¹¹⁴

¹¹¹ KOVÁŘOVÁ, Daniela. *Abeceda rodinného práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2020. Právo prakticky. ISBN 978-80-7598-711-2. Str. 185.

¹¹² ŠMÍD, Ondřej a Radka VACOVÁ. *Výživné*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-196-0. Str. 55-56.

¹¹³ *Výživné na zletilé dítě*. Vasevyzivne.cz [online]. [cit. 15. 02. 2023]. Dostupné z: [Výživné na zletilé dítě | Vasevyzivne.cz](https://vasevyzivne.cz)

¹¹⁴ KOVÁŘOVÁ, Daniela. *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. Praha: Leges, 2014. Praktik (Leges). ISBN 978-80-7502-023-9. Str. 108.

3.5.1. Trestněprávní důsledky

V době první republiky nebyl tento čin neplnění vyživovací povinnosti trestán tak, jak je tomu dnes. Dnes je možné neplnění vyživovací povinnosti jak úmyslně, tak z nedbalosti. Dříve byl možný za tento čin trest pouze v případě, že byl spáchán úmyslně či z hrubé nedbalosti. Až v roce 1950 nabyl účinnosti zákon č. 266/1949 Sb. díky kterému došlo k úpravě postihů za zanedbání povinné výživy. Došlo zde ke zpřísnění trestů s akcentem na represivní formy řešení na rozdíl do té doby využívané možnosti vymáhání formou exekuce. Tento zákon nám již stanovoval trest odnětí svobody. Ten, kdo jak úmyslně, tak z nedbalosti svou nařízenou vyživovací povinnost neplnil, byl potrestán vězením v délce jednoho měsíce až dvou let (u úmyslného činu). U nedbalostního činu byla dána maximální délka odnětí svobody jednoho roku. Zákonodárce již v té době myslel na vyšší trestní sazbu pro zvláště závažné případy v délce odnětí svobody na tři měsíce až tři léta.

Tyto výše uvedené trestní ustanovení převzal trestní zákon č. 86/1950 Sb. do skutkové podstaty zanedbání povinné výživy do § 210. Stejně jako zákon č. 140/1961 Sb. do § 213.

Ještě větší zpřísnění právní úpravy došlo v návaznosti na vydání nového trestního zákoníku. Ten nám zpřísnil zkrácení trestněprávní relevantní doby na neplacení výživného, zvýšil trestní sazby a upravil použití vyšší trestní sazby v případě recidivy. Zákonodárce tímto krokem předpokládal, že se nebude objevovat takový počet případů zanedbání povinné výživy. Avšak opak byl pravdou a věznice se stále plnily odsouzenými za tento trestný čin. A díky vyšším trestním sazbám na ještě delší dobu, než tomu bylo před úpravou. Proto byla zákonem č. 390/2012 Sb., kterým se změnil zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, navracena skutková podstata do původního stavu s výjimkou změn ve zkrácení trestněprávní relevantní doby na neplacení výživného.

V posledních letech je snaha o ukládání alternativních trestů, tedy přiměřených omezení a přiměřených povinností v souvislosti s přeplněnými věznicemi za zanedbávání placení výživného, a to i díky výše zmíněnému zákonu č. 390/2012 Sb. Tento zákon nám např. nově ukládá, že nepodmíněný trest odnětí

svobody by měl být ukládán jako ten poslední prostředek v případě, že by pachatele nešlo napravit jiným způsobem či to vyžaduje účinná ochrana společnosti.¹¹⁵

Dnes při závažném porušení plnění vyživovací povinnosti tedy uplatňujeme trestní zákoník č. 40/2009 Sb., který využíváme dle subsidiarity trestní represe vždy jako ten nejzazší možný způsob řešení.

Jestliže povinný neplatí stanovené výživné po dobu minimálně čtyř měsíců, tedy naplňuje skutkovou podstatu trestného činu, a to jak úmyslně, tak z nedbalosti, je možné na něj podat trestní oznámení prostřednictvím Policie ČR či státního zastupitelství. Avšak jeho podáním se domůžeme pouze trestněprávních následků. V případě řešení dlužného výživného je vždy vhodné zároveň zahájit i exekuční řízení.¹¹⁶

§ 196 Zanedbání povinné výživy

Tento paragraf nám říká, že kdo neplní svou zákonem danou vyživovací povinnost, byť z nedbalosti po dobu delší čtyř měsíců, bude odsouzen trestem odnětí svobody, a to až v délce jednoho roku. Tímto naplní skutkovou podstatu činu zanedbání povinné výživy. Stejně tak bude odsouzen ten, kdo se úmyslně vyhýbá své povinnosti vyživovat či zaopatřovat. Avšak trest je za tento čin souzen přísněji, a to odnětím svobody na dvě léta. Rozmezí odnětí svobody na šest měsíců až tři léta náleží pachateli, který výše uvedenými činy přivede oprávněného do nebezpečí nouze.¹¹⁷

„Příklady, které mohou vést k trestnímu stíhání za úmyslné vyhýbání se plnění vyživovací povinnosti:

- a) Odsouzený ve výkonu trestu odmítá pracovat, ačkoli je mu práce nabízena;*
- b) Nezaměstnaný odmítne práci nabízenou mu Úřadem práce;*

¹¹⁵ *Analýza aktuálních otázek výživného* [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti ČR. [cit. 22. 02. 2023]. Dostupné z: https://vyzivne.justice.cz/wp-content/uploads/2022/09/Analiza_Vyzivneho.pdf

¹¹⁶ *Trestní oznámení pro neplacení výživného*. Vasevyzivne.cz [online]. [cit. 15. 02. 2023]. Dostupné z: <https://www.vasevyzivne.cz/trestni-oznameni-pro-neplaceni-vyzivneho/>

¹¹⁷ § 196 zákona č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* v platném znění

- c) *Pracovník je kvůli absencím nebo alkoholu vyhozen z práce aj poté nikde nepracuje;*
- d) *Rodič se nechává žít svými rodiči nebo partnerem, s nímž bydlí;*
- e) *Rodič se bez důvodu vzdá majetkového prospěchu, například daruje byt nebo prodá firmu pod cenou.*¹¹⁸

Skutečnost, že povinný nemá možnost osobního styku s dítětem z důvodu špatné dohody mezi rodiči či bránění ve styku druhou stranou mu nedává pravomoc k tomu, aby přestal svou vyživovací povinnost plnit. A proto nevylučuje trestní odpovědnost za tento skutek.¹¹⁹

Avšak v určitých případech je zánik trestní odpovědnosti možný. Díky účinné lítosti je možný zánik trestní odpovědnosti v případě, že by povinný splnil svou povinnost před vyhlášením rozsudku či by nezpůsobil trvale nepříznivé následky.¹²⁰ Za trvale nepříznivé následky považujeme poškození duševního či tělesného zdraví v souvislosti s neplněním povinné výživy.¹²¹

Tabulka 7: Počet trestaných vykonávající trest odnětí svobody v souvislosti s § 196 zákona č. 40/2009 Sb. v roce 2021

Trestný čin	muži	ženy	celkem
Zanedbání povinné výživy	989	137	1126

Zdroj: *Statistická ročenka Vězeňské služby České republiky 2021* [online]. Praha: odbor správní Generálního ředitelství Vězeňské služby České republiky, 2021 [cit. 15. 02. 2023]. Dostupné z: [Statistická ročenka \(vscr.cz\)](https://vscr.cz)

¹¹⁸ KOVÁŘOVÁ, Daniela. *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. Praha: Leges, 2014. Praktik (Leges). ISBN 978-80-7502-023-9. Str. 117.

¹¹⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. března 2013, sp. zn. 5 Tdo 123/2013.

¹²⁰ § 197 zákona č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* v platném znění

¹²¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. září 1989, sp. zn. 7 Tzn 16/89.

§ 196a Zvláštní ustanovení o trestání

Za čin zanedbání povinné výživy je možné uložit trest odnětí řidičského oprávnění. Tento trest bývá ukládán v případech, kdy jsou k tomu dány oprávněné důvody v podobě maření či ztěžování povinnosti.¹²²

3.5.2. Občanskoprávní důsledky

Pro řešení vzniklé pohledávky související s peněžitou částkou vyživovací povinnosti využijeme exekuční řád či je možné uplatnit soudní výkon rozhodnutí. Výkon rozhodnutí je možné vykonat prostřednictvím příkázání pohledávky z účtu, a to vůči jakémukoliv účtu povinného, ze kterého banka strhne příslušnou částku. Dalším způsobem soudního výkonu rozhodnutí je prodej movitých a nemovitých věcí v dražbě.¹²³

Níže uvedený paragraf se vztahuje k provedení plnění prostřednictvím exekutora:

§ 59

„(1) Exekuci ukládající zaplacení peněžité částky lze provést

- a) srážkami ze mzdy a jiných příjmů,*
- b) příkázáním pohledávky,*
- c) prodejem movitých věcí a nemovitých věcí,*
- d) postižením závodu,*
- e) správou nemovité věci,*
- f) pozastavením řidičského oprávnění.“¹²⁴*

Jedná se zde o všechny možné způsoby provedení exekuce, které nám ukládají zaplacení peněžité částky. Exekuce je vždy prováděna v takovém rozsahu, aby pokryla vymáhanou pohledávku a náklady s ní související. Exekuci

¹²² § 196a zákona č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* v platném znění

¹²³ KOVÁŘOVÁ, Daniela. *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. Praha: Leges, 2014. Praktik (Leges). ISBN 978-80-7502-023-9. Str. 110.

¹²⁴ § 59 zákona č. 120/2001 Sb., *o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů* v platném znění

lze provést i více způsoby, a to buďto současně nebo postupně. Jestliže je to možné, využívá se postupný způsob, ten je upraven exekučním řádem v § 58.¹²⁵

§71a Exekuce pozastavením řídičského oprávnění

Příkaz pro pozastavení řídičského oprávnění je možný v případě vymáhání pohledávky na výživné, jestliže se jedná o děti. Je možné ho také vydat v případě vymáhání pohledávky náhradního výživného (kapitola 3.4.3.2. Náhradní výživné). Jak pozastavení řídičského oprávnění, tak zrušení exekučního příkazu je nutné doručit či oznámit orgánu, který vede registr řídičů.¹²⁶

Za splnění určitých podmínek je možné zastavení exekuce. Konkrétně v případě, kdy můžeme důvodně očekávat dobrovolné a pravidelné plnění vyživovací povinnosti v budoucnu.¹²⁷

3.6. Průběh řízení o výživném

Pro celistvé pochopení problematiky je vhodné zmínit i procesní stránku řízení o výživné.

Každé řízení je potřeba nějakým způsobem zahájit. Zahájení řízení začíná podáním návrhu na určení výživného k příslušnému okresnímu soudu. Většinou se tak děje za předpokladu, že se účastníkům nelze na výživném dohodnout mimosoudní cestou. Návrh je možné podat v listinné nebo elektronické podobě a musí obsahovat povinné náležitosti – informaci o tom, kterému okresnímu soudu je návrh adresován, informace o osobě navrhovatele, proti komu návrh směřuje, obsah věci, které se návrh týká s vylíčením důležitých skutečností a přiložením důkazů a samozřejmě je nutné připojit datum a podpis. V případě nezletilých dětí

¹²⁵ § 58 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů v platném znění

¹²⁶ § 71a zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů v platném znění

¹²⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. ledna 2016, sp. zn. 26 Sdo 1699/2014.

je možno učinit návrh ústně do protokolu. Řízení týkající se výživného na zletilé či nezletilé děti jsou osvobozeny od soudního poplatku.¹²⁸

Za předpokladu, že se jedná o výživné na nezletilé dítě, kde došlo k podstatné změně poměrů, je možné toto řízení zahájit i z moci úřední.

Soud se vždy snaží o smírné řešení situace. V mnoha případech je vhodné využít služeb mediační služby, která poskytne odbornou pomoc z psychologického hlediska a zároveň nám umožní na maximálně 3 měsíce řízení přerušit. Mediační služby může soud účastníkům doporučit v přípravném řízení.

Jestliže není zahájeno přípravné řízení z důvodu doplnění určitých skutečností, je rovnou nařízeno projednání ve věci samé. Řízení je zahájeno přednesením výše zmíněného návrhu navrhovatelem. Je nutné vyjádření k věci od všech účastníků řízení, aby bylo možno soudcem shrnout dosavadní skutková zjištění a provést dokazování.

Soud je v řízení vázán procesní vyšetřovací zásadou, což znamená, že sám zjišťuje skutkový stav v rámci dokazování, avšak není vyloučena možnost předkládání důkazů účastníky. Za typické důkazy považujeme informace o příjmu od zaměstnavatele, potvrzení o studiu či různé podklady a účty za zdravotní a jiné potřeby. Řízení je zakončeno závěrečnými řečmi, po nichž následuje vynesení rozsudku.¹²⁹

Rozsudek stanovující plnění vyživovací povinnosti je předběžně vykonatelný. Pravomocným se stává v okamžiku doručení účastníkům řízení, v tuto chvíli by již nebylo možné se proti němu odvolat. Odvolání také není možné v případě rozsudku o schválení dohody rodičů soudem. Poučení o právu účastníka na odvolání je povinnou záležitostí, kterou musí každý rozsudek obsahovat.¹³⁰

¹²⁸ *Návrh na zahájení řízení o určení výživného* [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2022 [cit. 08. 02. 2023]. Dostupné z: <https://vyzivne.justice.cz/navrh-na-urceni-vyzivneho/>

¹²⁹ *Průběh řízení o výživném* [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2022 [cit. 08. 02. 2023]. Dostupné z: <https://vyzivne.justice.cz/prubeh-řízení/>

¹³⁰ *Rozhodnutí o výživném*. [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2022 [cit. 08. 02. 2023]. Dostupné z: <https://vyzivne.justice.cz/rozhodnuti-o-vyzivnem/>

Odvolání je možné podat tomu soudu, který o výživném rozhodl se všemi povinnými náležitostmi v 15denní lhůtě v případech právních, skutkových či procesních vad, které nám udává občanský soudní řád.

Mezi výše zmíněné povinné náležitosti odvolání řadíme informace o tom, kterému soudu je odvolání adresováno, kdo odvolání podává, jaké věci a rozhodnutí se týká, v jakém rozsahu toto rozhodnutí napadá, důvod a návrh odvolání společně s podpisem a datumem.¹³¹

3.6.1. Opatrovník

§ 469 Zastoupení

„(1) Dítě je v řízení zastoupeno opatrovníkem, kterého soud pro řízení jmenuje. Opatrovníkem soud jmenuje zpravidla orgán sociálně-právní ochrany dětí.“¹³²

Specialitou u řízení ve věcech týkajících se nezletilých (úprava styku s dětmi, výživné) je ustanovení opatrovníka soudem, často sociálního pracovníka orgánu sociálně-právní ochrany (OSPOD), z důvodu zabránění kolize zájmů mezi rodiči a dětmi. Toto zastoupení je ustanoveno písemnou formou, a to usnesením za předpokladu sledování nejlepšího zájmu dítěte.

Prvním krokem po doručení usnesení je prošetření rodinného prostředí nezletilého a návštěva opatrovníkem v domácnosti přiděleného dítěte. Následně je vydána zpráva určena soudu, ve které jsou informace o předmětu řízení, o návrzích obou stran rodičů a o výchovném prostředí, ve kterém se nezletilý nachází.¹³³

V případě, že by se jednalo o přeshraniční případ, je jmenován opatrovníkem Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí. Ten by v případě, že by

¹³¹ *Odvolání*. [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2022 [cit. 08. 02. 2023]. Dostupné z: <https://vyzivne.justice.cz/odvolani/>

¹³² § 469 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních v platném znění

¹³³ KOVÁŘOVÁ, Daniela. *Vyživovací povinnost po rekonstrukci*. Praha: Leges, 2014. Praktik (Leges). ISBN 978-80-7502-023-9. Str. 96-97.

někdo z rodiny žil mimo hranice dítě hájit a zastupoval z procesní strany, prezentoval by jeho přání a požadavky s akcentem na nejlepší zájem dítěte.¹³⁴

¹³⁴ *ÚMPOD jako opatrovník*. Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí [online]. 2022 ÚMPOD [cit. 21. 02. 2023]. Dostupné z: <https://www.umpod.cz/umpod-jako-opatrovnik-ditete>

4 Úvahy de lege ferenda

Jedna z důležitých částí této práce je zamyšlení se nad úvahami de lege ferenda. Tedy zhodnocení stávající právní úpravy (de lege lata) týkající se problematiky zániku manželství a vyživovací povinnosti a popřemýšlet nad tím, jaké by právo mělo v budoucnu být.

Nedostatek v naší právní úpravě shledávám v okruhu problémů týkajících se sankčního výživného. Jak je v práci uvedeno v kapitole 3.4.2.1. o podmínkách vyživovací povinnosti a v tabulce č. 2, zákonem je vymezen pouze jeden důvod, pro který si lze sankční výživné nárokovat. Nyní nám zákon vymezuje jako důvod pouze způsobenou závažnou újmu na straně rozvedeného manžela, který rozvod nezapříčinil a neprojevil k němu souhlas.

Myslím však, že by bylo vhodné rozšíření důvodů sankčního výživného o důvod, kdy jeden z manželů vůči druhému spáchal trestný čin v době trvání manželství, např. trestný čin proti zdraví, či trestný čin ohrožující život nebo zdraví, nebo jiný vážný trestný čin a byl za něj pravomocně odsouzen. Dle mého názoru by i v tomto případě měl mít poškozený manžel možnost nároku na sankční výživné. Myslím, že by tento krok mohl působit jak satisfakčně na poškozeného, tak represivně na toho, kdo čin spáchal. Samozřejmě by musela být upravena i otázka promlčení v souvislosti lhůtou, po kterou by šlo sankční výživné v tomto případě nárokovat.

Další nedostatek ze zkušeností v mém okolí vidím v celkové problematice určování výše výživného. Na jednu stranu hodnotím kladně posuzování každého případu individuálně, avšak často i přes individuální posouzení případu je celková výše výživného posuzována nespravedlivě. Např. za předpokladu, že rodič, kterému dítě nebylo svěřeno do péče, nebo o svěřením neprojevoval zájem, nepodílí se na výchově a styku s dítětem, tedy nevykonává již rodičovskou odpovědnost žádným způsobem, a jedinou povinností, kterou dodržuje je zasílání částek alimentů, by mělo být možné zažádat o mimořádné zvýšení výživného za výše uvedené podmínky neprojevoování žádného zájmu či styku s dítětem. Jelikož v tomto případě je výchova opravdu pouze na rezidentním rodiči, který může např. přicházet o příjem, když je s dítětem doma kvůli nemoci, či je nucen k přizpůsobení

pracovní doby z důvodu zajištění řádné péče o dítě. Také může být např. ochuzen o možnost sebevzdělávání. Tento jediný rezidentní rodič hradí všechny nadstandardní výdaje spojené např. se vzděláním, léčbou atd.

V tomto případě by samozřejmě bylo nutno vždy posoudit, zda je opravdu nezájem povinného způsoben jeho vlastní vůlí a není mu v plnění rodičovské odpovědnosti zabraňováno rezidentním rodičem či samotným dítětem.

5 Závěr

Mým hlavním cílem v této práci bylo obeznámení čtenáře s právní úpravou problematiky zániku manželství a s vyživovací povinností. U tématu vyživovací povinnosti konkrétně soustředěné na téma vyživovací povinnosti rodičů k dětem.

Analyzovala jsem současnou právní úpravu a snažila se jí porovnat s minulou, již neplatnou právní úpravou. V práci jsem k tomu pro přehlednější vyobrazení využívala mnou vytvořené tabulky, u kterých na jedné straně nalezneme nynější právní úpravu a na druhé srovnání s neplatnou.

V práci jsem se snažila čtenáře seznámit se vznikem manželství, s právy a povinnostmi manželů a s právními vadami, které mohou při uzavírání manželství nastat. Dále jsem čtenáře provedla druhy zániku manželství. Nejvýrazněji je v práci rozebírán zánik manželství formou rozvodu. Nastínila jsem zde konkrétní případy z judikatury pro rozvod se zjišťováním příčin rozvratu a bez zjišťování příčin rozvratu, pro lepší pochopení celé problematiky. Kapitulu o zániku manželství jsem zakončila následky, které je po zániku nutné řešit.

Objasnila jsem obecně téma vyživovací povinnosti v souvislosti objasněním základních pojmů uplatňujících se v této problematice a s nahlédnutím do historie vyživovací povinnosti. Z druhů vyživovací povinnosti jsem se zabývala konkrétně vyživovací povinností mezi manželi, mezi rozvedenými manželi, výživným z pozůstalosti a převážnou část práce jsem věnovala vyživovací povinnosti rodičů k dětem. Zabývám se pouze těmito čtyřmi vyživovacími povinnostmi z důvodu, že právě ty úzce souvisí se zánikem manželství. Dále jsme se dozvěděli o důvodech zániku vyživovací povinnosti společně s následky, které bychom v případě neplnění vyživovací povinnosti mohli nést. Konkrétně u trestněprávních důsledků zanedbání povinné výživy jsem se věnovala právní úpravě od dob první republiky až po současnost. Jako poslední jsem se zabývala procesní stránkou řízení o výživném pro celistvost práce.

Nakonec jsem se zamyslela nad úvahami *de lege ferenda*, u kterých myslím, že by mohly být v naší právní úpravě zakotveny.

Text jsem se snažila koncipovat přehledně a v logických návaznostech tak, aby se dal lehce pochopit.

Z důvodu rozsahu práce není možné zacházet do hlubších detailů. Avšak myslím, že v souvislosti s touto prací by bylo vhodné i zamyšlení se nad naší českou právní úpravou v porovnání s jinými zeměmi.

6 Seznam tabulek

Tabulka 1: *Srovnání zdánlivého manželství s předešlou právní úpravou*

Tabulka 2: *Srovnání změny příjmení rozvedeného s předešlou právní úpravou*

Tabulka 3: *Srovnání přiznání výživného s předešlou právní úpravou*

Tabulka 4: *Porovnání stejné, slušné a přiměřené výživy*

Tabulka 5: *Srovnání sankčního výživného s předchozí právní úpravou*

Tabulka 6: *Doporučující tabulka pro stanovení výše výživného*

Tabulka 7: *Počet trestaných vykonávající trest odnětí svobody v souvislosti s § 196 zákona č. 40/2009 Sb. v roce 2021*

7 Použitá literatura

Knižní zdroje:

1. ŠEVČÍK, Ludvík. *Vyznejte se v rodinném právu: vybrané kapitoly z nového občanského zákoníku*. Brno: BizBooks, 2014. ISBN 978-80-265-0221-0.
2. HRUŠÁKOVÁ, Milana, Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ a Lenka WESTPHALOVÁ. *Rodinné právo. 2. vydání*. V Praze: C.H. Beck, 2017. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-644-9.
3. ZUKLÍNOVÁ, M., DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J. a kol: *Občanské právo hmotné. Svazek 2. Díl druhý: Rodinné právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016. ISBN 978-80-7478-937-3.
4. MENCNEROVÁ, Kateřina. *Rozvod manželství*. V Praze: C.H. Beck, 2020. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-796-5.
5. ŠMÍD, Ondřej a Radka VACOVÁ. *Výživné*. Praha: Leges, 2017. Teoretik. ISBN 978-80-7502-196-0.
6. KOVÁŘOVÁ, Daniela. *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. Praha: Leges, 2014. Praktik (Leges). ISBN 978-80-7502-023-9.
7. SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a Jana SVEJKOVSKÁ. *Nový občanský zákoník: srovnání nové a současné úpravy občanského práva*. [Praha]: C.H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-423-0.
8. KOVÁŘOVÁ, Daniela. *Abeceda rodinného práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2020. Právo prakticky. ISBN 978-80-7598-711-2.
9. RADVANOVÁ, Senta. *Rodina a dítě v novém občanském zákoníku*. V Praze: C.H. Beck, 2015. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-578-7.

Právní předpisy:

1. Zákon č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník* v posledním znění
2. Zákon č. 946/1811 Sb., *obecný zákoník občanský* v minulém znění
3. Zákon č. 115/2006 Sb., *o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů* v posledním znění
4. Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* v posledním znění
5. Ústavního zákon č. 2/1993 Sb., *Listina základních práv a svobod* v posledním znění
6. Zákon č. 94/1963 Sb., *o rodině* v minulém znění
7. Zákon č. 265/1949 Sb., *o právu rodinném* v minulém znění
8. Zákon č. 588/2020 Sb., *o náhradním výživném pro nezaopatřené dítě a o změně některých souvisejících zákonů* v posledním znění
9. Zákon č. 120/2001 Sb., *o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů* v posledním znění
10. Zákon č. 292/2013 Sb., *o zvláštních řízeních soudních* v posledním znění

Soudní judikatura:

1. Rozsudek Okresního soudu v Plzni-sever ze dne 14. 6. 2022, sp. zn. 8 C 126/2022-11.
2. Nařízení (ES) č. 4/2009, o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu
3. Rozsudek okresního soudu v Hodoníně ze dne 22. července 2021, sp. zn. 4 C 323/2020-101.
4. Nález Ústavního soudu ze dne 16. prosince 2015, sp. zn. IV. ÚS 650/15.
5. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. listopadu 1996, sp. zn. 2 Tzn 172/96.
6. Nález Ústavního soudu ze dne 8. 4. 2004, sp. zn. IV. ÚS 244/03.
7. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. září 1989, sp. zn. 7 Tzn 16/89.
8. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. ledna 2016, sp. zn. 26 Sdo 1699/2014
9. Nález Ústavního soudu ze dne 15. února 2006, sp. zn. IV. ÚS 257/05.
10. Usnesení Ústavního soudu ze dne 11. února 2020, sp. zn. III. ÚS 243/20.
11. Nález Ústavního soudu ze dne 7.3.2007, sp. zn. I. ÚS 527/06.
12. Stanovisko nejvyššího soudu ze dne 19.10.2016, sp. zn. Cpjn 204/2012.
13. Nález Ústavního soudu ze dne 19.2.2019, sp. zn. IV. ÚS 2906/18.
14. Nález Ústavního soudu ze dne 15.9.2005, sp. zn. III. ÚS 606/04.
15. Nález Ústavního soudu ze dne 30.9.2014, sp. zn. II ÚS 2121/14.
16. Nález Ústavního soudu ze dne 11.5.2021, sp. zn. IV. ÚS 3542/20.
17. Usnesení Ústavního soudu ze dne 24.8.2021, sp. zn. III. ÚS 1930/21.
18. Usnesení Ústavního soudu ze dne 18.11.2020, sp. zn. III. ÚS 3153/20.

Internetové zdroje:

1. *Poslanci znovu navrhnou svatby homosexuálů. Zákon bych vetoval, oznámil Zeman.* Zprávy - Aktuálně.cz [online]. [cit. 09. 02. 2023]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/homosexualove-by-podle-novely-mohli-uzavirat-manzelstvi-od-p/r~c55d83dce64d11ecbe29ac1f6b220ee8/>
2. *Esposa překlad z španělštiny do češtiny.* Seznam Slovník [online]. Copyright © 1996 [cit. 27.02.2023]. Dostupné z: https://slovník.seznam.cz/preklad/spanelsky_cesky/esposa
3. ČSÚ [Český statistický úřad] *Rozvody podle příčiny rozvratu manželství* [online]. 3. 10. 2022 [cit. 15.10.2022]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/165591251/13006722c10.pdf/d52afb66-6d12-4f9b-aebb-dbe37eebd9f8?version=1>
4. *Vyživovací povinnost mezi manžely.* Výživné a alimony v ČR | Legislativa, souvislosti, odpovědi [online]. [cit. 25. 01. 2023]. Dostupné z: <https://www.vyzivne.cz/vyzivovaci-povinnost-mezi-manzely/>
5. *Určení výživného – dohoda rodičů vs. soudní rozhodnutí.* Výživné a alimony v ČR | Legislativa, souvislosti, odpovědi [online]. [cit. 25. 01. 2023].

Dostupné z: <https://www.vyzivne.cz/urceni-vyzivneho-dohoda-rodicu-vs-soudni-rozhodnuti/>

6. *Výživné – kdo jej platí, v jaké výši, komu a jak dlouho*. Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí [online]. 2022 ÚMPOD [cit. 01. 02. 2023]. Dostupné z: <https://www.umpod.cz/vyzivne-kdo-jej-plati-v-jake-vysi-komu-a-jak-dlouho>
7. *Výživné pro zletilé děti*. *Dostupný advokát — Vaši právníci online* [online]. 2013 [cit. 01. 02. 2023]. Dostupné z: <https://dostupnyadvokat.cz/blog/vyzivne-pro-zletile-deti>
8. *Manuál pro práci s doporučenou tabulkou k určování výživného dětí* [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2022 [cit. 26. 01. 2023]. Dostupné z: [Doporučující tabulka výživného a manuál k ní – Výživné – MSP \(justice.cz\)](https://www.justice.cz/doporučující-tabulka-výživného-a-manuál-k-ní-výživné-msp)
9. *Náhradní výživné – Průvodce* [online]. [cit. 25. 01. 2023]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/nahradnivyzivne>
10. *Návrh na zahájení řízení o určení výživného* [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2022 [cit. 08. 02. 2023]. Dostupné z: <https://vyzivne.justice.cz/navrh-na-urceni-vyzivneho/>
11. *Průběh řízení o výživném* [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2022 [cit. 08. 02. 2023]. Dostupné z: <https://vyzivne.justice.cz/prubeh-rizeni/>
12. *Rozhodnutí o výživném*. [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2022 [cit. 08. 02. 2023]. Dostupné z: <https://vyzivne.justice.cz/rozhodnuti-o-vyzivnem/>
13. *Odvolání*. [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2022 [cit. 08. 02. 2023]. Dostupné z: <https://vyzivne.justice.cz/odvolani/>
14. *České soudnictví 2020: Výroční statistická zpráva* [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2021 [cit. 13. 02. 2023]. Dostupné z: [Microsoft Word – Ceske soudnictvi 2020 \(justice.cz\)](https://www.justice.cz/microsoft-word-ceske-soudnictvi-2020)
15. *Trestní oznámení pro neplacení výživného*. *Vasevyzivne.cz* [online]. [cit. 15. 02. 2023]. Dostupné z: <https://www.vasevyzivne.cz/trestni-oznameni-pro-neplaceni-vyzivneho/>
16. *Statistická ročenka Vězeňské služby České republiky 2021* [online]. Praha: odbor správní Generálního ředitelství Vězeňské služby České republiky, 2021 [cit. 15. 02. 2023]. Dostupné z: [Statistická ročenka \(vscr.cz\)](https://www.vscr.cz/statisticka-rocenka)
17. *Jak a proč upravit kontakty rodičů s dětmi?* Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí [online]. 2022 [cit. 15. 02. 2023]. Dostupné z: <https://www.umpod.cz/web/cz/jak-a-proc-upravit-kontakty-rodicu-s-detmi>
18. *Analýza aktuálních otázek výživného* [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti ČR. [cit. 15. 02. 2023]. Dostupné z: [Doporučující tabulka výživného a manuál k ní – Výživné – MSP \(justice.cz\)](https://www.justice.cz/doporučující-tabulka-výživného-a-manuál-k-ní-výživné-msp)
19. *Výživné na zletilé dítě*. *Vasevyzivne.cz* [online]. [cit. 15. 02. 2023]. Dostupné z: [Výživné na zletilé dítě | Vasevyzivne.cz](https://www.vasevyzivne.cz/vyzivne-na-zletile-dite)
20. *Dlužné výživné a úroky z prodlení*. *Vasevyzivne.cz* [online]. [cit. 20. 02. 2023]. Dostupné z: <https://www.vasevyzivne.cz/dluzne-vyzivne-a-uroky-z-prodleni/>

21. ČNB ponechala úrokové sazby na stávající úrovni – Česká národní banka. [online]. 2023 [cit. 20. 02. 2023]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/cnb-news/tiskove-zpravy/CNB-ponechala-urokove-sazby-na-stavajici-urovni-00022/>
22. ÚMPOD jako opatrovník dítěte. Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí [online]. 2022 ÚMPOD [cit. 21. 02. 2023]. Dostupné z: <https://www.umpod.cz/umpod-jako-opatrovnik-ditete>
23. *Analýza aktuálních otázek výživného* [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti ČR. [cit. 22. 02. 2023]. Dostupné z: https://vyzivne.justice.cz/wp-content/uploads/2022/09/Analyza_Vyzivneho.pdf